Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН НАШР ҚИЛИНА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 132 (20. 699) • 1990 йил 9 июнь, шанба • Баҳоси 3 тийин.

АМАЛИЙ ТАШРИФ БИЛАН

Совет раҳбариятининг таклифига биноан Буюк Британия Бош министри М. Тэтчер 7 июнь куни Совет Иттифоқига амалий ташриф билан келди.

Буюк Британия ва СССР Давлат байроқлари ўрнатилган аэропортда уни СССР Министрлар Кенгашининг Раиси Н. И. Рижков, бошқа расмий кишилар кутиб олишди.

(ТАСС).

СССР Президенти КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби ўртоқ М. С. ГОРБАЧЕВга

Ҳурматли Михаил Сергеевич!

Қирғизистон ССРнинг Ўш вилоятидаги маълум воқеалар муносабати билан Ўзбекистон ССРнинг шу вилоятга қўшни бўлган Андижон, Фарғона ва Наманган вилоятларидаги вазият кескинлашиб бормоқда. Партия, совет, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, шунингдек вилоятларнинг фаоллари ўтказаётган тушунтириш ишларига қарамай, чегара районларида вазият ҳамон кескин бўлиб турибди. Шуни назарда тутиш керакки, фақат Андижон вилоятининг бир ўзида 70 мингга яқин қирғиз яшайди, Ўш вилоятидаги воқеаларнинг республикалараро низога айланиб кетиш хавфи эҳтимолдан ҳоли эмас. Ўш шаҳридаги ва бутун Ўш вилоятидаги вазиятнинг тезроқ барқарорлашувигина аҳолини тинчлантириши мумкин бўлур эди.

Мана шуларга асосланиб, Иттифоқ даражасида зудлик билан қўшимча чоралар кўришни, региондаги вазиятни барқарорлаштириш учун Мудофаа министрлиги томонидан ёрдам берилишини сўраймиз. Масалани шу жойнинг ўзида ўрганиб, ҳал этиш учун регионга КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоларидан бирининг ва бир қанча СССР халқ депутатларининг иштирокида регионга мўътабар комиссия юборилиши мақсадга мувофиқ бўлур эди, деб ҳисоблаймиз.

Ўзбекистон ССР Президенти,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 7 июнь.

ПАРТИЯ ХАЛҚ БИЛАН ҲАМНАФАС, ХАЛҚҚА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Жумҳуриятимиз меҳнаткашлари Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съезди якунларини қўллаб-қувватлаб, қизғин маъқулламоқдалар

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг партия XXII съездига Сиёсий маърузаси ва музокараларда олға сурилган вазифалар, мавжуд муаммоларнинг съезд ишлаб чиққан ечимлари бир неча кундирки, жумҳурият барча меҳнаткашларининг чуқур муҳокамасида. Шундай бўлиши табиий, албатта. Чунки, жумҳурият коммунистлари ва барча меҳнат аҳли ушбу анжуманни сабрсизлик билан кутган ва ундан ҳозир бутун республикани тўлқинлантириб турган масалаларни ҳал этиш йўл-йўриқларн белгилаб берилишини кутган эдилар. Шундай бўлди ҳам. Съезд қайта қуришнинг боришн ва унинг асосий йўналишларини, жумҳурият суверенитети ва иқтисодий мустақиллигини таъминлаш вазифаларини, маънавий-сиёсий вазият ва уни барқарор қилиш, янги сиёсий системада республика Компартияси ўрни ва мавқеини аниқ белгилаб берди. Омма билан алоқани янада мустаҳкамлаш, жипслик, ҳамкорлик, ҳамжиҳатлик партиянинг асл муддаоси эканлиги Сиёсий маърузада ҳам, музокарада сўзга чиққан барча нотиқларнинг нутқларида ҳам зўр куч билан таъкидланди. Съезднинг коммунистларга, жумҳуриятнинг барча халқларига қилган мурожаати ҳамманинг диққат марказида.

Ҳозир съезд делегатлари ўз меҳнат жамоалари билан учрашувлар, суҳбатлар ўтказиб, олган таассуротларини ўртоқлашмоқдалар. Меҳнаткашларнинг йиғилишларида съездда кўтарилган масалалар атрофлича муҳокама этилиб, қўйилган вазифаларни ҳал этишнинг аниқ тадбирлари ишлаб чиқиляпти. Шуниси эътиборга сазоворки, бу ишлар КПСС XXVIII съездига тайёргарлик билан узвий қўшиб олиб борилмоқда. Шу кунларда редакцияга келаётган хатларда ҳам съезд темаси тез-тез тилга олиняпти. Биз қуйида ана шу хатлардан айримларини эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Арнасой районидаги Ворошилов номли совхознинг Райҳон Ўролов бошчилигидаги ижара хўжалигида бу йил 387 гектар майдонда деҳқончилик қилиб, ҳар гектар ердан 30 центнердан «оқ олтин» ҳосили олишга аҳд қилинган.

Суратда: Р. Ўролов ва унинг жамоаси аъзолари Ўзбекистон Компартияси XXII съезди ҳужжатлари билан танишмоқдалар.

А. ТЎРАЕВ олган сурат.

ҚАРОР ИЖРОСИ БИЛАН АФЗАЛ

Ўзбекистон Компартиясининг XXII съезди жумҳуриятда вужудга келган аҳволни атрофлича таҳлил этиб, ижтимоий-иқтисодий вазиятга тўғри баҳо берди. Шунинг ўзи кўнглимизни кўтарди. Жумҳурият ҳаётидаги аниқ манзара Компартиямизга, ҳукуматимизга маълум экани бизда, кимёгарларда катта таассурот қолдирди.

Съездда «Ҳозир кимё ривожланишидаги «муваффақиятлар»га ҳам ачиниб қайта баҳо беришга тўғри келади» деган гап айтилди. Ҳа, фактларни айнан баҳолаш керак. Шундагина ҳақиқат очилади. Гап шундаки, Янги Қўқон кимё заводи ноўрин жойга — Сўх ерости ичмлик сув ҳавзаси устига қурилганлиги сабабли унинг фаолияти тўхтатиб қўйилди. Қўқон суперфосфат заводи эса шу йилнинг тўртинчи кварталида ремонт-механика заводига айлантирилиши керак.

Бироқ ишнинг бориши назорат қилинмаётгани оқибати ёмон бўляпти. Негаки, қурилиш ишлари ниҳоятда суст бормоқда. Бунинг ҳам сабаби бор. Мослаштириб қурилаётган завод СССР Министрлар Советининг 809-сонли қарорига биноан давлат буюртмасига киритилмади ва марказлаштирилган манбадан моддий-техника ресурслари билан таъмин этилмади. Оқибатда Қўқондаги 14-қурилиш трести 1990 йил учун 3,1 миллион сўм ўрнига фақат 400 минг сўмлик қурилиш ишларига шартнома тузди.

Ҳозир ҳайратдамиз. Нега деганингизда, келгуси йилдан бошлаб завод ишчилари-ю, мутахассислари нима билан шуғулланишлари номаълум. Корхонада суперфосфат ишлаб чиқаришга эса 1991 йилгача рухсат берилган. Шу тариқа шаҳримизда ишсизларни иш билан таъминлаш ҳамон муаммолигича қолмоқда.

Ш. МУҲАМАДИЕВ.
Қўқон суперфосфат заводи бош инженери.

МУСТАҲКАМ ИНТИЗОМ КЕРАК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XXII съездга Сиёсий маърузасини тинглаб, қилбимизда умид учқунлари алангаланди. Маърузанинг бошидаёқ ҳаётимиздаги ҳозирги мураккаб вазият эътироф этилган. Бунинг сабаблари ҳам очиқ кўрсатиб берилди.

Биз партия-ҳукумат халқ оммаси ташвишлари билан қизиқмаяпти, деб айтишга ҳаққимиз йўқ. Узоққа бормай, сўнгги бир йил ичида қабул қилинган қарорларни олиб кўрайлик. Уларнинг барчаси меҳнаткашларнинг турмуш шароитларини яхшилашга, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга, кексалар ва болаларга, хотин-қизларга ғамхўрлик билан йўғрилган. Афсуски, ушбу тадбирлар амалда изчил бажарилмаяпти. Партия белгилаб берган ана шу муҳим вазифаларни амалга оширишга даъват этилган қуйи партия ва совет органлари, корхона ва хўжалик раҳбарлари ҳамон эскича усулда ишламоқдалар. Уларнинг кўпчилиги турғунлик йилларида тарбиялангани сабабли қарорларни бажаришни эски одат бўйича қоғоздагина таъминламоқдалар, холос.

Лекин ҳозирча қарорлар амалий иш билан мустаҳкамланаётгани йўқ. Чайқовчилик, жиноятчилик авжида, меҳнат интизоми бўшашиб кетган. Ишлаб чиқариш имкониятларидан тўла фойдаланилмаяпти. Биргина мисол, Қишлоқларда аҳолига томорқа ерлари бўлиб берилди. Якка хўжаликлардаги чорва молларини озуқа билан таъминлаш ишлари давлат ва хўжалик органлари зиммасига юклатилди. Агар ана шу вазифани бажаришга дарҳол ҳамма жойда изчил киришилганда эди ҳозирнинг ўзидаёқ унинг ижобий натижалари кўзга ташланган бўлур эди. Районимиз аҳолиси қарамоғида анча чорва моллари бор. Афсуски, уларни ем-хашак билан таъминлаш ҳамон қийин. Вилоятимизда, умуман, жумҳуриятимизда чигитни қайта ишлашдан ҳосил бўлган чиқиндиларни ўзимизда қолдириш чорасини қатъий амалга ошириш керак, деб ўйлайман. Жамоат чорвасига қараганда, якка хўжаликда чорвачилик билан шуғулланиш бир неча бор самарали эканлигини ҳамма билади. Республика партия-ҳукуматининг бу ҳақдаги қарори ҳам бежиз эмас эди. Вазифа ана шу қарорни бўйин товламай, сансалорликка бормай, виждонан амалга оширишдан иборат. Бунинг учун эса съездда таъкидланганидек, ўз уйимизда, меҳнат коллективимизда, боринги, жумҳуриятимизда аввало мустаҳкам интизом ўрнатмоғимиз, ҳар бир ишни омилкорлик билан ижро этмоғимиз лозим.

А. АСРОРОВ,
Чортоқ районидаги 30-мактабнинг ветеран ўқитувчиси, 1959 йилдан КПСС аъзоси.

ИЖТИМОИЙ АДОЛАТГА БОҒЛИҚ

Жумҳурият коммунистларининг XXII съезди қатнашчиларининг мурожаатини ўқиб, бир йил аввал районимизда бўлган тўс-тўполонлар ёдимга тушди. Дастлаб бу воқеа жамоатчиликка турлича тушунтирилди. Айниқса марказий матбуот органлари бу ишларни миллатчиликка олиб бориб тақашда улоқни қўлдан бермади. Натижада таги-зотида, насл-насабида миллатчилик иллати бўлмаган меҳмондўст, ширинкалом ўзбек халқи бошига ҳар хил таъна-маломатлар ёғдирилди. Бу даҳшатли воқеаларнинг ташкилотчилари бўлмиш бир гуруҳ нопок шахслар ҳамон пана-панада юришибди. Бироқ халқнинг шанига аччиқ-аразли гапларни айтишдан кўра ана ўша жиноятчиларни топиб, қаттиқ жазолаш керак.

Бир нарсага ҳайронман. Баъзан 5-6 фарзандли оилада ҳам ўзаро келишмовчиликлар чиқиб туради. Агар ота ҳамма болаларига бир хил муомалада бўлмаса, фарзандларининг қайси биринингдир кўнгли ўксийди. Маҳаллада ҳам, қишлоқ ва шаҳарларда ҳам ана шундай. Агар одамлар ўртасида ижтимоий адолат, тенглик бўлмаса, кимниигдир руҳи чўкади. Шундай экан, бўлиб ўтган воқеаларнинг миллатчиликка қеч қандай алоқаси йўқ.

Хонадонларимизда осойишталик барқарор бўлишини таъмин қилиш, турмушимиз фаровонлигини ошириш учун Иттифоқимиздаги барча республикалар ўртасида тенглик, жумҳуриятимиздаги барча халқлар орасида аҳиллик, ижтимоий адолат, меҳр-оқибат бўлиши лозим. Ишончим комилки, меҳнатимиз самараси ошган сари турмушимиз яхшиланиб, ҳар қандай ўзаро низолар, келишмовчиликлар ўз-ўзидан йўқ бўлиб кетади.

М. БОТИРОВ,
Тошлоқ районн.

АСОСИЙ БЎҒИН

Халқ соғлиғини муҳофаза қилиш ҳар бир тиббиёт ходимидан катта масъулият талаб этади. Биз буни яхши ҳис этяпмиз. Айниқса, Ўзбекистон Компартияси XXII съезди материалларини ўқир эканман, тиббиётимиздаги нуқсонларни тезроқ бартараф этиш муаммолари ҳақида ўйладим. Жумладан, Когон шаҳримиздаги «Бухоро-1» темирйўлчилар касалхонаси 25 минг аҳолига хизмат қилади. Касалхонани замонавий тиббий асбоб-ускуналар, юракқон томир хасталикларини назорат қилувчи жиҳозлар билан таъминладик. Бу билан чекланиб қолинмайди. 1991 йилдан 8 миллион сўмлик комплекс касалхона биносини қуриш мўлжалланган.

Жумҳуриятимизда бугунги кунда аҳоли жон бошига 72 сўмлик тиббий хизмат кўрсатилса, Иттифоқда бу рақам 80 сўмни ташкил этади. Шунинг ўзиёқ аҳолига тиббий хизмат даражасини кескин ошириш зарурлигини кўрсатиб турибди. Тўғри, иқтисодий тангликни бошдан кечираётган бир пайтда бошланғич мактаб ўқувчиларига бепул нонушта бериш, ҳомиладор аёллар, кўп болали оилалар ва камқонлик хасталигига дучор бўлган оналарга 50 сўмдан қўшимча маблағ ажратилиши партия ва ҳукуматимизнинг ғамхўрлигидир. Ўзбекистон Компартиясининг XXII съездида қайд этилган **кардиология, урология, оналар ва болаларни муҳофаза қилиш марказларини ташкил этиш каби хайрли ишлар хусусидаги фикрни қўллаб-қувватлайман. Бухорода медицина институтининг филиалини ташкил этиш, Хоразм, Қашқадарё, Сурхондарё вилоятларининг илмий марказга айланиши жуда ўринлидир.** Ушбу минтақалардаги аҳоли учун тиббий кадрларнинг етишмаслиги, айниқса, экологик мувозанатнинг бузилиши оқибатида турли хил касалликларнинг кўпайиши каби муаммоларни ҳал этиш учун бу тадбирларни зудлик билан амалга ошириш зарур.

Тиббиётдаги муаммо ва камчиликлар хусусида Ўзбекистон Компартиясининг XXII съездида алоҳида тўхтаб ўтилди. «Маҳаллий ва жумҳурият даражасида тиббий муассасаларни ташкил этишнинг пухта ва тўлақонли системасини ишлаб чиқиш, шароитимизни ҳисобга олган ҳолда илғор чет эл тажрибасини идрок этиб олишимиз керак. Ихтисослашган йирик даволаш марказлари қишлоқ ва шаҳар касалхоналари кенг шохобчалари билан қўшилиб, ана шундай системанинг асосий бўғинига айланиши керак. Жумҳуриятда бундай системани вужудга келтиришга асос солинди».

Съезд маърузасида ва нотиқларнинг сўзларида қайд этилган режа ва муаммоларнинг ўз вақтида адо этилиши бизларга боғлиқ. Биз ана шу юксак вазифани ўринлатишда ўзимизни масъул деб ҳис этамиз.

С. КОМИЛОВ,
Бухоро область, Когон шаҳар «Бухоро-1» темирйўлчилар касалхонасининг бош врачи, тиббиёт фанлари номзоди.
(Муаллиф қалам ҳақини В. И. Ленин номли жумҳурият болалар жамғармасига ўтказишни лутфан илтимос қилди).

Ўзбекистон ССР Давлат статистика комитети маълумотлари асосида

Енгил саноат ходимлари куни шарафига

Мамлакат 10 июнда енгил саноат ходимлари кунини нишонлайди. Жумҳурият саноат ишлаб чиқаришининг умумий ҳажмида енгил саноат маҳсулотлари улуши 37 фоиздан ошади. Тармоқ корхоналарида 321 минг киши ёки жумҳурият саноат ишлаб чиқаришн ходимларининг деярли учдан бир қисми ишлайди.

Жумҳуриятда енгил саноатнинг Тошкент, Фарғона, Бухоро ва Андижон ип газлама ишлаб чиқариш бирлашмалари, Наманган ва Самарқанд шойи ишлаб чиқариш бирлашмалари, Хива гилам ишлаб чиқариш бирлашмаси, Андижон ва Жиззах трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмалари, учта чинни заводи ва шу каби йирик корхоналари мавжуд.

Бу корхоналар ишлаб чиқараётган маҳсулот ҳажми муттасил кўпайиб бормоқда, чорак аср давомида бундай маҳсулот ҳажми 2,6 баравар, трикотаж буюмлар ишлаб чиқариш олти баравар, шойи газлама — 5 баравар, пайпоқлар — 4 баравар, пойабзал — 3 баравар, ип газлама ишлаб чиқариш 2 баравар кўпайди.

1990 йилнинг беш ойи мобайнида Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги корхоналари маҳсулоти ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 3,1 фоиз, халқ истеъмоли моллари ҳажми — 4,9 фоиз кўпайди. Газлама, трикотаж буюмлар ва пайпоқлар, пойабзал, чинни-фаянс идишлар ва бошқа маҳсулотларни ишлаб чиқариш ҳам кўпайди.

Шойи газлама, трикотаж буюмлар ва пайпоқлар, пойабзал, чинни-фаянс идишлар, гиламлар ва гилам буюмлар ишлаб чиқариш беш ойлик топшириқлари ошириб адо этилди.

Шу билан бир вақтда Енгил саноат министрлиги корхоналарида ҳали фойдаланилмаётган резервлар мавжуд. Масалан, шу йилнинг беш ойи давомида ип газлама, калава ип, болалар колготкалари ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган топшириқларнинг уддаланишига эришилмади.

Маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартномавий мажбуриятларни бажариш даражаси пасайиб кетди ва шу йил беш ой давомида 98,9 фоизни ташкил этди. Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигига қарашли ўн олтита корхона январь-май ойларида маҳсулот етказиб беришга доир шартнома мажбуриятларини бажара олмади. Бундай корхоналар орасида Андижон ип газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси ва Самарқанд тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси бор.

Тайёрланаётган маҳсулот сифати ҳамиша ҳам талабларга мувофиқ эмас.

Янгидан ишга туширилган ва янгиланган объектларда лойиҳадаги қувватлардан қониқарли фойдаланилмаяпти. Сўнгги икки йил ичида фойдаланишга топширилган ва янгиланган 15 та объект текширилганда шундан 12 тасида январь-март ойларида лойиҳадаги қувватлардан тўла фойдаланилмаганлиги маълум бўлди. Шунинг оқибатида 431 минг жуфтдан кўпроқ пойабзал, 633 минг дона чинни идиш, 748 минг квадрат метр тайёр шойи газлама ва 15,1 миллион квадрат метр тайёр ип газлама кам ишлаб чиқарилди.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик давлат-кооператив комитетида

ҒОЛИБЛАРГА— АВТОМОБИЛЛАР

Ўзбекистон ССР Президентининг Фармони билан колхозчилар ва совхоз ишчиларининг шахсий чорва моллари жамоат фонди ем-хашаги билан таъминлаш кўзда тутилган эди.

Жумҳурият Қишлоқ хўжалик давлат-кооператив комитети коллегияси ем-хашак тайёрлаш режаларини энг юқори даражада бажаришга эришган ва уларнинг шахсий хўжаликларга ўз вақтида ажратилишини таъминлаган колхозлар ва совхозлар коллективларини моддий рағбатлантириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Қарорда ем-хашак тайёрлашга энг кўп ҳисса қўшган колхозчилар ва совхоз ишчиларини, хўжаликларнинг мутахассислари ва раҳбарларини мукофотлаш учун 36 та соврин белгиланди.

Ўн иккита биринчи ўринни олган ғолиблар 5000 сўм мукофот ва енгил автомобиль оладилар, 12 та иккинчи ўринга — уч минг сўмдан, ўн иккита учинчи ўринга — икки минг сўмдан мукофот берилади.

Хўжаликнинг ем-хашак барча турларини тайёрлаш режаларини энг юқори даражада бажариши, айни пайтда камида 90 фоиз биринчи класс ем-хашак етиштириши; жамоат подасини қиш даври учун ем-хашак билан тўла таъминлаш; Ўзбекистон ССР Президенти Фармонига мувофиқ хўжаликлар ходимлари шахсий чорва молларини ем-хашак билан таъминлаш мукофот берилишининг шартларидир.

Ем-хашак тайёрлаш якунлари ноябрь ойида чиқарилади.

(ЎзТАГ).

• *«Ўзбекистон аҳлига Мурожаат»ни ўқиб*

ЭЗГУЛИК ШАБАДАСИ

«...Уша қаро кунлар асло қайтиб келмасин, элимизнинг осойишталиги барқарор бўлсин...» Президентимиз И. А. Каримов мурожаатидаги бу сўзлар ҳар бир ўзбек фарзанди ва айниқса фарғоналиклар қалбида бемисл акс-садо берди. Ҳа, Фарғона фожиалари бизнинг юрагимизда ўчмас, аламли доғ бўлиб қолди. Донолар бир кун жанжал бўлган уйдан қирқ кун файз кетади, дея бежиз айтмаганлар. Минг афсуски, шоирлар илҳомининг авжида, қўшиқларнинг энг нозик пардаларида куйланадиган гўзал Фарғонамизда бир-бирига қардош икки халқнинг алданган ёшлари орасида ихтилоф чиқди. Тўполон кўтариб кўчаларга чиққанлар кўп эмас эди. Ичиқоралар, юзсизлар, жамиятимиздаги ўзгаришларни кўролмаётган, халққа бирор нафи тегмаган кимсалар жон-жаҳдлари билан одамларни чалғитишга, ёшларни адаштиришга ғаламислик билан уриндилар. Оқибатда Фарғона дод-фарёдга, алам-ситамга тўлди. Кўргулик бутун халққа бўлди. Тўғри, айбдорлар ўз жазосини олмоқда, ҳақ жойида қарор топяпти.

Аммо бу воқеаларни қора бўёқларда тасвирлаган, шишириб ваҳимали қилиб, Иттифоқ ўқувчисига, қардошларимизга етказган айрим қўли эгри қалам аҳиллари ялло қилиб юришибди. Уша кунлари радио, телевидение, матбуотдан гапнинг очиғи тўйиб кетгандик. Елғон, туҳмат ҳиди анқиб ётарди, ўша бир ёқлама материаллардан. Таажжубки, бугун ўшандай қаламкашларнинг баъзилари иттифоқ мукофотларини олаётганидан доғдамиз.

Халқимиз ғиғоларга учмади. Белни маҳкам боғлаб, юртга етказилган жароҳатларни даволаб, далаларда ва дастгоҳлар ёнида, илм даргоҳларида фидокорона меҳнат қилаверди. Чунки бу меҳнаткашлик, ўктамлик, жасурлик бизга ота-бобомиздан мерос. Президентимиз айтганидек, Фарғона кўҳна юрт. Темир Маликдай қўрқмас саркардалар, Ал Фарғоний, Бурхониддин Марғилоний каби улуғ алломалар, шоирлар ва санъаткорлар Ватани бу. Биз аждодларимиз билан фахрланамиз.

Кейинги бир йил ичида жумҳуриятимиз партия ва ҳукумати томонидан жуда катта ишлар амалга оширилди. Ун минглаб гектар ерларда янги боғлар барпо бўлди. Минг-минглаб ёш оилаларга томорқа ерлари ажратилди. Фарғона улкан қурилиш майдонига айланиб кетди. Бу яхши эзгу ишлар ҳаммамизни шод этмоқда. Уша кунлари гуноҳсиз қурбон бўлганлар ёди учун ҳам бу қутлуғ иш. Фарғонада эзгу шабадалар эса бошлади. Халқ ўзлигини танимоқда. Энди кундузни кўролмайдиганлар, ҳар бир нарсадан қурт ёки чирик излайдиганлар бора-бора яккаланяпти. Фарғонадаги ўнлаб миллат фарзандлари бир ота-она фарзандларидек инок, дўст бўлиб қолаверадилар.

Йўлдош СУЛАЙМОН,
ёзувчи, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати.

СССР Министрлар Советидан

СССР Министрлар Совети 3 июнь куни «Кузнецкуголь» концернининг Димитров номли шахтасини сув босиши оқибатида ҳалок бўлганларнинг қариндош-уруғлари ва яқин кишиларига чуқур таъзия изҳор этади.

Давлат комиссияси ва маҳаллий органлар авария оқибатларини тугатиш, ҳалок бўлганларнинг оилаларига ёрдам бериш учун зарур бўлган барча чораларни кўрмоқдалар.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҚОНУНИ

ДАВЛАТ СОЛИҚ ИНСПЕКЦИЯЛАРИНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ, ВАЗИФАЛАРИ ВА МАСЪУЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА

Ушбу қонун солиқларни ва бюджетга бошқа мажбурий тўловларни ундириш, ҳисобларнинг тўғрилигини ва ана шу тўловлар тўланишини, шунингдек солиқ тўғрисидаги қонунларга риоя этилишини назорат қилишда давлат солиқ инспекцияларининг ҳуқуқлари, вазифалари ва масъулиятини белгилаб беради.

1-модда. **Давлат солиқ инспекцияларининг ҳуқуқлари**

1. СССР Молия министрлигининг бош давлат солиқ инспекциясига, иттифоқдош, автоном республикалар Молия министрликларининг давлат солиқ инспекцияларига, ўлкалар, областлар, автоном областлар, автоном округлар, районлар, шаҳарлар ва шаҳарлардаги районларнинг давлат солиқ инспекцияларига қуйидаги ҳуқуқлар берилади:

а) министрликлар ва идораларда, давлат, кооператив ва жамоат корхоналарида, муассасалар ва ташкилотларда, шунингдек мулкнинг бошқа шаклларига асосланган корхоналар, муассасалар ва ташкилотларда, жумладан, совет ва чет эллик ҳуқуқий шахслар ва фуқаролар иштирокидаги қўшма корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларда, СССР фуқароларида, хорижий фуқаролар ва фуқаролиги йўқ шахслардан (бундан кейин корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва фуқаролар деб аталади) солиқлар ва бюджетга бошқа мажбурий тўловларни ҳисоблаш ва тўлаш билан боғлиқ пул ҳужжатларини, бухгалтерия дафтарлари, ҳисоботлари, планлари, сметалари, декларациялари ва бошқа ҳужжатларни текшириш, текширувлар чоғида юзага келадиган масалалар юзасидан зарур изоҳлар, маълумотлар олиш;

б) текшириладиган корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва фуқароларнинг фаолияти тўғрисида бошқа корхоналар, муассасалар, ташкилотлар (жумладан банклар ҳамда бошқа молия-бюджет муассасалари) ва фуқаролардан солиқ солиш учун зарур бўлган маълумотлар, ҳужжатлар ва уларнинг нусхаларини олиш;

в) ўз ваколатларини амалга ошириш чоғида (тегишли қоидаларга риоя этган ҳолда) корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ҳамда фуқароларнинг даромад олиш учун фойдаланиладиган ёки солиқ солинадиган объектларнинг сақланиши билан боғлиқ ҳар қандай ишлаб чиқариш, омбор, савдо ва бошқа биноларни, улар қаерда жойлашганлигидан қатъи назар текшириш. Фуқаролар давлат солиқ инспекцияларининг мансабдор шахсларини ана шу биноларни текширишларига йўл қўйишдан бош тортган тақдирда давлат солиқ инспекциялари ана шу шахслар оладиган даромад тўғрисида гувоҳлик берувчи ҳужжатлар асосида ва шундай фаолият билан шуғулланаётган шахсларга солиқ солишни ҳисобга олиб, олинадиган даромадни аниқлашга ҳақлидирлар;

г) текшириладиган корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг раҳбарлари ва бошқа мансабдор шахслардан, шунингдек гражданлардан солиқлар ва бюджетга бошқа мажбурий тўловлар тўғрисидаги қонунлар ҳамда якка тартибдаги меҳнат фаолияти тўғрисидаги қонунлар бузилишини бартараф этишни талаб қилиш ва ана шу қонунлар бажарилишини назорат этиш;

д) корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар давлат солиқ инспекцияларига ва уларнинг мансабдор шахсларига солиқлар ва бюджетга бошқа мажбурий тўловларни ҳисоблаш ва тўлаш билан боғлиқ бухгалтерия ҳисоботлари, баланслар, ҳисоб-китоблар, декларациялар ва бошқа ҳужжатларни тақдим этмаган (ёки тақдим этишдан бош тортган) тақдирда уларнинг банклар ва бошқа молия-кредит муассасаларидаги ҳисоб-китоб ва бошқа ҳисоб операцияларини тўхтатиб қўйиш;

е) корхоналар, муассасалар ва ташкилотлардан фойдани (даромадни) ёки бошқа объектларни солиқ солишдан яшириб кўрсатилганлиги (камайтирилганлиги) тўғрисида далолат берувчи ҳужжатларни, якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланиш тартибини бузаётган фуқаролардан эса патентлар ёки қайд этиш гувоҳномаларини мусодара қилиш ва сўнгра қонун бузилганлиги тўғрисидаги материалларни ана шу фаолият билан шуғулланишга рухсат берган халқ депутатлари Советлари ижроия комитетларига топшириш;

ж) ўн минг сўмликдан ортиқ иш бажарадиган, шунингдек йигирма минг сўмликдан ортиқ уй-жой (боғ ҳовли) қурган фуқаролар топширадиган декларацияда кўрсатиладиган маблағлар олинадиган манбалар тўғрисидаги маълумотларнинг ишончлилигини текшириш;

з) корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва фуқароларга жарима тариқасида қуйидаги молия жазо чораларини қўлланиш:

яшириб кўрсатилган (камайтирилган) фойда (даромад)нинг бутун ҳажми ёки солиқ солинадиган объект яшириб кўрсатилганлиги (ҳисобга олинмаганлиги) учун солинадиган солиқ миқдорини ундириб олиш ва ана шу миқдорда жарима солиш; қонун такроран бузилганда эса икки ҳисса кўп жарима солиш;

фойда (даромад) ҳисобга олинмаганлиги ёки ана шундай ҳисоб белгиланган тартибни бузган ҳолда олиб борилганлиги учун, шунингдек солиқлар ва бюджетга бошқа мажбурий тўловларни, ҳисоблаш ва тўлаш учун зарур бўлган солиқ декларациялари, ҳисоботлари, ҳисоб-китоблари ва бошқа ҳужжатларни тақдим этмаганлик ёки ўз вақтида тақдим этмаганлик учун солиқлар ёки бошқа мажбурий тўловларнинг 10 фоизи миқдорида жарима солиш;

и) солиқлар ва бюджетга бошқа мажбурий тўловлар юзасидан тўланмай қолган қарзларни, шунингдек ушбу банднинг «з» кичик бандида ҳамда ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг бошқа қонун ҳужжатларида кўзда тутилган жарималарни корхоналар, муассасалар ва ташкилотлардан сўзсиз равишда ундириб олиш ва бошқа жазо чораларини кўриш, фуқаролардан эса суд орқали ундириб олиш;

к) корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва гражданлар ғайриқонуний йўл билан топган маблағларини, бошқа ҳолларда эса қонунда белгиланмаган асосларда топган маблағларини давлат даромадига ўтказиш тўғрисида ҳакамлик ва суд орқали даъво қилиш;

л) фойда (даромадни) яширишда (камайтириб кўрсатишда) ёки солиқ солинадиган бошқа объектларни яширишда (ҳисобга олмаганликда), шунингдек бухгалтерия ҳисоби олиб бормаганликда ёки уни белгиланган тартибни бузиб олиб борганликда ва бухгалтерия ҳисоботларини бузишда, солиқлар ва бюджетга бошқа тўловларни ҳисоблаш ва тўлаш билан боғлиқ бухгалтерия ҳисоботларини, балансларни, ҳисоб-китобларни, декларацияларни ва бошқа ҳужжатларни тақдим этмаганликда, ўз вақтида тақдим этмаганликда ёхуд белгиланмаган шаклда тақдим этганликда айбдор бўлган корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг мансабдор шахсларига 100 сўмдан 200 сўмгача, бир йил ичида қайта такрорланган шундай ҳаракатлар учун 200 сўмдан 300 сўмгача жарима солиш;

якка тартибдаги меҳнат билан шуғулланиш тартибини бузишда айбдор бўлган ёки махсус тақиқланган якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланаётган фуқароларга, шунингдек даромадларни ҳисобга олмасликда ёки уни белгиланган тартибни бузиб олиб боришда, даромадлар тўғрисидаги декларацияларни тақдим этмаслик ёки ўз вақтида тақдим этмасликда декларацияга нотўғри маълумотлар киритишда, шу жумладан ўн минг сўмликдан ортиқ иш бажариш учун ёки йигирма минг сўмликдан ортиқ қийматга эга бўлган уй (боғ ҳовли) қуриш учун олинаётган маблағ манбалари тўғрисидаги декларацияга нотўғри маълумотлар киритишда айбдор бўлган фуқароларга 50 сўмдан 100 сўмгача миқдорда, маъмурий жарима солинганидан кейин бир йил давомида такроран шундай ҳаракатлар қилганлик учун 200 сўмдан 300 сўмгача бўлган миқдорда маъмурий жарима солиш;

давлат солиқ инспекциялари ва улар мансабдор шахсларининг ушбу қонуннинг «б» — «д» кичик бандларида санаб ўтилган талабларини бажармаган корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг раҳбарлари ва бошқа мансабдор шахсларига 50 сўмдан 200 сўмгача, шунингдек фуқароларга 25 сўмдан 100 сўмгача маъмурий жарима солиш.

2. Давлат солиқ инспекцияларининг қонуннинг ушбу моддаси 1-бандидаги «а» — «ж» кичик бандларида кўзда тутилган ҳуқуқлари ана шу инспекцияларнинг мансабдор шахсларига, шу банднинг «з» — «л» кичик бандларида кўзда тутилган ҳуқуқлари эса фақат давлат солиқ инспекцияларининг бошлиқлари ва уларнинг ўринбосарларига берилади.

3. СССР Молия министрлиги бош давлат солиқ инспекциясига иттифоқдош, автоном республикалар Молия министрликлари давлат солиқ инспекцияларининг қарорлари қонунга мос келмаган тақдирда уларнинг қарорларини, иттифоқдош, автоном республикалар Молия министрликларининг давлат солиқ инспекцияларига эса қуйи давлат солиқ инспекцияларининг қарорларини бекор қилиш ҳуқуқи берилади.

2-м о д д а. **Давлат солиқ инспекцияларининг вазифалари ва масъулияти**

Давлат солиқ инспекцияларининг мансабдор шахслари СССР Конституциясига, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Конституцияларига, СССР ва иттифоқдош республикаларнинг қонунларига, бошқа норматив ҳужжатларга, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва фуқароларнинг ҳуқуқларига ва қонун билан ҳимоя қилинадиган манфаатларига қатъий риоя этишга мажбурдирлар. Давлат солиқ инспекцияларининг мансабдор шахслари ўзларининг вазифаларини бажармаганликлари ёки муносиб тарзда бажармаганликлари учун амалдаги қонунларга мувофиқ интизомий, маъмурий ва жиноий жавобгарликка тортиладилар.

Давлат солиқ инспекциялари нотўғри ундирган солиқлар миқдори ва бошқа мажбурий тўловлар қайтарилиши, улар мансабдор шахсларининг нотўғри хатти-ҳаракати туфайли етказилган зарар эса ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар қонунларида белгиланган тартибда тегишли бюджетлар маблағлари ҳисобидан тўланиши лозим.

3-м о д д а. **Давлат солиқ инспекциялари мансабдор шахсларининг хатти-ҳаракатларидан шикоят қилиш**

Давлат солиқ инспекциялари мансабдор шахсларининг хатти-ҳаракатлари хусусидаги ариза ва шикоятлар улар бевосита бўйсунган давлат солиқ инспекцияларига топширилади. Ариза ва шикоятлар тушган пайтидан бошлаб бир ой муддатдан кечиктирмай кўриб чиқилади ва улар юзасидан қарорлар қабул қилинади. Ариза ва шикоятларга оид қарорлар юзасидан бир ой муддат ичида юқори давлат солиқ инспекциясига шикоят қилиниши мумкин. Фуқаролар қабул қилинган қарорга рози бўлмасалар, мансабдор шахсларнинг хатти-ҳаракатлари юзасидан суд йўли билан шикоят қилиниши мумкин.

Ариза ва шикоятлар берилиши давлат солиқ инспекциялари мансабдор шахсларининг шикоят қилинаётган хатти-ҳаракатларини тўхтатиб қўймайди.

Давлат солиқ инспекциялари мансабдор шахсларининг маъмурий жазо бериш билан боғлиқ хатти-ҳаракатлари юзасидан ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг маъмурий ҳуқуқбузишлар тўғрисидаги қонунларига мувофиқ тарзда шикоят қилинади.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 21 май.

СССР Олий Советининг қарори

«Давлат солиқ инспекцияларининг ҳуқуқлари, вазифалари ва масъулияти тўғрисида»ги СССР Қонунини кучга киритиш тартиби ҳақида

СССР Олий Совети **қарор қилади:**

1. «Давлат солиқ инспекцияларининг ҳуқуқлари, вазифалари ва масъулияти тўғрисида»ги СССР Қонуни қонун қабул қилинган пайтдан бошлаб кучга киритилсин.

2. СССР Министрлар Совети:

1990 йилнинг 1 июлигача ССР Иттифоқи қонун ҳужжатларини давлат солиқ инспекцияларининг ҳуқуқлари, вазифалари ва масъулияти тўғрисида»ги СССР Қонунига мувофиқлаштириш ҳақидаги таклифларни СССР Олий Совети муҳокамасига киритсин;

1990 йилнинг 1 июлигача СССР ҳукумати қарорларини «Давлат солиқ инспекцияларининг ҳуқуқлари, вазифалари ва масъулияти тўғрисида»ги СССР Қонунига мувофиқлаштирсин, шунингдек давлат солиқ инспекциялари мансабдор шахсларининг ҳуқуқий ҳимояланишини кучайтириш тўғрисидаги таклифларни киритсин;

Давлат солиқ инспекциялари ишининг самарадорлигини таъминловчи ахборот системаларини вужудга келтиришга оид тадбирларни кўриб чиқсин.

3. Қонунлар «Давлат солиқ инспекцияларининг ҳуқуқлари, вазифалари ва масъулияти тўғрисида»ги СССР Қонунига мувофиқлаштирилгунига қадар молия органларининг ҳуқуқлари тўғрисидаги амалдаги қонунлар мазкур қонунга зид келмайдиган тарзда қўлланилади.

СССР Олий Советининг Раиси А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 21 май.

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҚОНУНИ

ЖАМОАТ БИРЛАШМАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Бирлашиш ҳуқуқи инсон ва фуқаронинг инсон ҳуқуқлари ялпи декларациясида эълон қилинган ҳамда СССР Конституциясида, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Конституцияларида мустаҳкамлаб қўйилган ҳуқуқларининг ажралмас қисмидир. Фуқароларнинг ижтимоий ташаббусини ва сиёсий фаоллигини ривожлантиришдан, уларнинг давлат ва жамиятни идора қилишда иштирок этишидан манфаатдор бўлган Совет давлати ССР фуқароларининг жамоат бирлашмалари тузиш эркинлигига кафолат беради.

I БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Жамоат бирлашмаси тушунчаси

Жамоат бирлашмаси ўз аъзолари манфаатларининг муштараклиги асосида бирлашишга ахд қилган фуқаролар ўз хоҳиш-иродасини эркин ва онгли изҳор этиши натижасида вужудга келган ихтиёрий тузилмадир. Жамоат бирлашмаларининг мақсадлари уларнинг уставларида (низомларида, бошқа ҳужжатларида) белгиланади.

Ушбу қонун асосида сиёсий партиялар, оммавий ҳаракатлар, шу жумладан халқ фронтлари, касаба уюшмалари, ҳотин-қизларнинг, ветеранлар ва ёшларнинг, болаларнинг ташкилотлари, кўнгилли жамиятлар, ижодий уюшмалар, фондлар, фирмалар ва фуқароларнинг бошқа бирлашмалари жамоат бирлашмалари деб тан олинади.

Тижорат мақсадларини кўзлайдиган ёки бошқа корхона ва ташкилотларнинг фойда (даромад) ундириб олишга кўмаклашадиган кооператив ва бошқа ташкилотларга, диний ташкилотларга, территориал ижтимоий ўз-ўзини бошқариш органларига (микрорайонларнинг кенгашлари ва комитетларига, уй, кўча, маҳалла, қўрғон, қишлоқ комитетлари ва бошқаларга), жамоат ташаббускорлик органларига (халқ дружиналарига, ўртоқлик судлари ва бошқаларга) ушбу қонун амал қилмайди, уларнинг тузилиш ва фаолият тартиби қонунлар билан белгилаб қўйилади.

2-модда. Жамоат бирлашмалари тўғрисидаги қонунлар

Жамоат бирлашмалари тўғрисидаги қонунлар жамоат бирлашмаларининг ҳуқуқий мавқеи асосларини белгилаб берадиган ушбу қонундан ва шу қонунга биноан чиқариладиган ССР Иттифоқи қонунларидан, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг қонунларидан, бошқа қонун ҳужжатларидан иборат.

3-модда. Жамоат бирлашмаларининг тузилиши ва фаолияти мақсадлари

Жамоат бирлашмалари фуқароларнинг сиёсий фаоллигини ва ташаббускорлигини ривожлантириш, фуқароларни давлат ва жамоат ишларини идора қилишда қатнаштириш; уларнинг сиёсий, ижтимоий-иқтисодий, шахсий ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш; касб-кор ва ҳаваскорлик қизиқишларини қондириш; илмий-техникавий ва бадиий ижодкорликни ривожлантириш; аҳолининг сиҳат-саломатлигини муҳофаза қилиш, хайрия фаолиятида қатнашиш; оммавий спорт ва жисмоний тарбия машғулотларини жалб этиш; аҳоли орасида маданий-маърифий иш ўтказиш; табиатни, тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза этиш; ватанпарварлик ва инсонпарварлик руҳида тарбиялаш; халқаро алоқаларни кенгайтириш ва халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлаш, қонунда тақиқланмаган бошқа фаолиятни амалга ошириш мақсадида тузилади.

Конституцион тузумни зўрлик билан ағдариш ёки ўзгартириш, ССР, иттифоқдош ва автоном республикалар территориясининг бирлигини бузиш, урушни, зўравонлик ва шафқатсизликни тарғиб қилиш, ижтимоий, миллий ва диний адоватни авж олдириш, жиноий жавобгарликка тортиладиган бошқа ҳаракатларни қилиш мақсадини кўзловчи жамоат бирлашмаларининг тузилишига ва уларнинг фаолиятига йўл қўйилмайди.

Аҳолининг сиҳат-саломатлигига ва маънавиятига, фуқароларнинг ҳуқуқларига ва қонун билан муҳофаза этиладиган манфаатларига тажовуз этадиган жамоат бирлашмаларининг тузилиши ва фаолияти қонунга мувофиқ таъқиб қилинади.

4-модда. Жамоат бирлашмаларининг тузилиши ва фаолияти қоидалари

Барча жамоат бирлашмалари ўз дастурлари ва низомларида кўзда тутилган вазифаларни бажаришда ССР Конституцияси, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Конституциялари ҳамда совет қонунлари доирасида иш кўрадилар.

Жамоат бирлашмалари ихтиёрийлик асосида, ўз аъзоларининг (қатнашчиларининг) тенг ҳуқуқлилиги, ўзини ўзи бошқариш, қонунийлик ва ошкоралик асосида тузилади ҳамда ишлайди.

Фуқаронинг жамоат бирлашмаси фаолиятидаги иштироки унинг ҳуқуқларини чеклаш учун асос бўлиб хизмат қила олмайди. Давлат ташкилотида лавозимни эгаллаш шарти, шунингдек унга давлат томонидан бирон-бир имтиёз ва афзалликлар берилиши учун асос бўлиб хизмат қила олмайди. Расмий ҳужжатларда у ёки бу жамоат бирлашмасига аъзоликни кўрсатишни талаб қилишга йўл қўйилмайди.

5-модда. Давлат ва жамоат бирлашмалари

Давлат жамоат бирлашмаларининг ўз низомларидаги вазифаларни муваффақиятли бажариш учун шароит бўлишига кафолат беради.

Жамоат бирлашмаларининг манфаатларига дахлдор масалалар қонунларда кўзда тутилган ҳолларда давлат идоралари томонидан тегишли жамоат бирлашмаларининг иштирокида ёки улар билан келишиб ҳал этилади.

Қонунда кўзда тутилган ҳоллардан ташқари жамоат бирлашмаларининг фаолиятига давлат идораларининг аралашувига, худди, шунингдек, давлат идораларининг фаолиятига жамоат бирлашмаларининг аралашувига йўл қўйилмайди.

6-модда. Умумиттифоқ ва бошқа жамоат бирлашмалари

ССРда Умумиттифоқ, республика (иттифоқдош ва автоном республикалар), республикаларо ва маҳаллий жамоат бирлашмалари тузилади ва ҳаракат қилади.

Бирлашманинг характери ва Устав вазифаларидан келиб чиқиб фаолияти барча иттифоқдош республикаларнинг ёки кўпчилик иттифоқдош республикаларнинг территориясида олиб бориладиган ва ана шу республикаларда ўз бўлинмалари бўлган бирлашмалар Умумиттифоқ жамоат бирлашмалари қаторига киради.

7-модда. Жамоат бирлашмаларининг уюшмалари

Жамоат бирлашмалари ихтиёрийлик асосида бирлашмалар уюшмасига бирлашишлари мумкин. Иттифоқ бирлашмалари уюшмасининг тузилиши ва фаолияти тартиби, уларнинг фаолияти тўхтатилиши тартиби ушбу қонунга мувофиқ белгилаб берилади.

2 БОБ. ЖАМОАТ БИРЛАШМАЛАРИНИНГ ТУЗИЛИШИ ВА УЛАР ФАОЛИЯТИНИНГ ТЎХТАТИЛИШИ

8-модда. Жамоат бирлашмаларининг муассислари

Жамоат бирлашмалари балоғат ёшига етган СССР фуқароларининг ташаббуси билан тузилади. 15 ёшга тўлган СССР фуқаролари ёшлар ташкилотларининг муассислари бўлишлари мумкин.

Камида бир минг кишидан иборат СССР фуқаролари Умумитифоқ сиёсий партиялари ёки касаба уюшмаларининг муассислари бўлишлари мумкин. Камида ўн кишидан иборат фуқаролар ўзга жамоат бирлашмаларининг муассислари бўлишлари мумкин.

Шунингдек, бошқа жамоат бирлашмалари ҳам жамоат бирлашмаларининг муассислари бўлишлари мумкин.

Жамоат бирлашмаларининг муассислари таъсис съездини (конференциясини) ёки умумий йиғилишни чақирадилар, унда Устав (Низом, ўзга ҳужжат) қабул қилинади ва раҳбар органлар тузилади.

9-модда. Жамоат бирлашмаларида аъзолик

СССР фуқаролари ижтимоий бирлашмаларнинг аъзолари (иштирокчилари) дирлар. Ижтимоий бирлашма Уставида унда чет эл фуқаролари ва фуқароликсиз шахслар аъзолиги кўзда тутилиши мумкин.

Оммавий ҳаракатлар якка тартибда қайд этиладиган аъзоларга эга бўлмайди.

Ижтимоий бирлашмаларнинг фаолиятида уларнинг Уставларида кўзда тутилган ҳолларда жамоа аъзолар: корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, фуқароларнинг бирлашмалари иштирок этадилар.

10-модда. Ижтимоий бирлашманинг Устави

Ижтимоий бирлашманинг Устави (Низоми, бошқа ҳужжати) қуйидагиларни кўзда тутиши лозим:

1) ижтимоий бирлашманинг номи ва мақсадлари;

2) жамоат бирлашмаси таркиби, у ўз фаолиятини олиб борадиган ҳудуд;

3) бирлашма қайд этиладиган аъзоликка эга бўлганда жамоат бирлашмасига аъзоларни қабул қилиш ва ундан чиқиш шартлари ва тартиби;

4) жамоат бирлашмаси аъзолари (иштирокчилари)нинг ҳуқуқлари ва бурчлари;

5) жамоат бирлашмаси раҳбар органларининг ваколатлари ва бу органларни тузиш тартиби, уларнинг ваколат муддати, манзилгоҳи;

6) жамоат бирлашмаси маблағи ва бошқа мулкининг манбалари;

7) жамоат бирлашмаси Уставига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тартиби;

8) жамоат бирлашмаси фаолиятини тўхтатиш тартиби.

Уставда жамоат бирлашмасини тузиш ва унинг фаолиятига тааллуқли ўзга қоидалар ҳам кўзда тутилиши мумкин.

11-модда. Жамоат бирлашмалари уставларини рўйхатга олиш

Жамоат бирлашмаларининг уставлари (низомлари, ўзга ҳужжатлари) рўйхатдан ўтказилиши лозим.

Умумиттифоқ жамоат бирлашмалари Уставини СССР Адлия министрлиги, бошқа жамоат бирлашмаларининг уставларини — иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Қонун ҳужжатларида ана шу вазифа зиммасига юклатилган давлат идоралари рўйхатга оладилар.

Умумиттифоқ жамоат бирлашмаси Уставини рўйхатга олиш учун Устав қабул қилинган кундан бошлаб бир ой муддат ичида СССР Адлия министрлигига мазкур жамоат бирлашмаси раҳбар органларининг камида уч аъзоси имзолаган ариза топширилади. Аризага Устав, уни қабул қилган таъсис съезди (конференцияси) ёки умумий йиғилиш протоколи, ушбу Қонунда кўзда тутилган талабларга риоя этилганлигини тасдиқловчи материаллар илова қилинади. Уставни рўйхатга олиш тўғрисидаги ариза шу ариза олинган кундан бошлаб икки ой муддатда кўриб чиқилади.

Бошқа жамоат бирлашмалари уставларини рўйхатга олиш тартиби ва муддатларини ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг қонун ҳужжатлари белгилаб беради.

Жамоат бирлашмалари уставларига киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар Уставни рўйхатга олиш тартибида ва ўша муддатларда рўйхатга олиниши керак.

Жамоат бирлашмалари уставларини рўйхатга олувчи идоралар ана шу бирлашмаларнинг рўйхатларини тузиб борадилар.

Жамоат бирлашмаси Устави рўйхатга олинган кундан бошлаб, башарти унда қайд этиладиган якка аъзолик бўлмаса — унинг органи Устави рўйхатга олинган кундан бошлаб, фуқаролик қонунларга мувофиқ ҳуқуқий шахс, деб эътироф этилиши мумкин.

Жамоат бирлашмаси Уставини, унга кейинчалик киритилган ўзгартишлар ва қўшимчаларни рўйхатга олганлиги учун ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикалар қонунларида белгилаб қўйилган тартибда ва миқдорда рўйхатга олиш йиғимлари ундирилади.

12-модда. Жамоат бирлашмаси Уставини рўйхатга олишни рад этиш

Жамоат бирлашмаси Уставида СССР Конституциясига, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Конституцияларига, ушбу Қонунга ва бошқа қонун ҳужжатларига зид қоидалар бўлган тақдирда уни рўйхатга олиш рад этилиши мумкин.

Уставни рўйхатдан ўтказиш рад этилган тақдирда аризачига бу ҳақда ёзма хабар қилинади, унда тақдим этилган Устав Қонуннинг қайси қоидаларига зид бўлса ўша қоидалар кўрсатилади.

Умумиттифоқ жамоат бирлашмаси Уставини рўйхатга олишни рад этиш устидан СССР Олий судига бир ой муддатда шикоят қилиниши мумкин.

Бошқа жамоат бирлашмалари уставларини рўйхатга олиш рад этилган тақдирда бу ҳақда иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Қонун ҳужжатларида белгилаб қўйилган тартиб ва муддатларда судга шикоят қилиш мумкин.

13-модда. Жамоат бирлашмаларининг рамзлари

Жамоат бирлашмалари рамз сифатида нишонга, байроққа ва байроқчага эга бўлиши мумкин.

Жамоат бирлашмаларининг нишонларини уларнинг раҳбар органлари Уставга мувофиқ тасдиқлайдилар. Байроқлар ва байроқчалар СССР Министрлар Кенгаши, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Кенгашлари белгилаб берадиган тартибда давлат рўйхатидан ўтказилиши керак.

14-модда. Жамоат бирлашмалари фаолиятининг тўхтатилиши

Жамоат бирлашмаларининг фаолияти уларни қайтадан ташкил этиш (қўшиш, бирлаштириш, ажратиб юбориш) ёки тугатиш йўли билан тўхтатилиши мумкин.

Жамоат бирлашмалари уларнинг съездлари (конференциялари) ёки умумий йиғилишлари қарорига биноан қайтадан ташкил этилади. Жамоат бирлашмалари қайта тузилганидан сўнг янги ташкил этилган бирлашмаларнинг уставлари ушбу Қонуннинг 11-моддасида белгилаб қўйилган тартибда рўйхатга олинади.

Жамоат бирлашмаси:

съезд (конференция) ёки умумий йиғилиш қарори билан;

ушбу Қонуннинг 21-моддасида кўзда тутилган асосларга кўра ва тартибда тугатилади.

Ўз фаолиятини тўхтатган жамоат бирлашмаси мулки агар Қонунда ўзга қоидалар кўзда тутилмаган бўлса, унинг Уставида назарда тутилган мақсадларда сарфланади.

3 БОБ. ЖАМОАТ БИРЛАШМАЛАРИНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ФАОЛИЯТИ ШАРТЛАРИ

15-модда. Жамоат бирлашмаларининг ҳуқуқлари

Жамоат бирлашмалари ўз уставларида кўзда тутилган мақсадлар ва вазифаларни амалга ошириш учун, Қонунда кўзда тутилган тартибда, қуйидаги ҳуқуқлардан фойдаланадилар:

давлат ҳокимияти ва бошқарув органларини тузишда иштирок этиш;

Қонун лойиҳаларини таклиф этиш;

давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари қарорларини ишлаб чиқишда қатнашиш;

давлат ва жамоат идораларида ўз аъзолари (иштирокчилари) номидан иш юритиш ва уларнинг қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш;

ушбу Қонунда ҳамда ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг бошқа қонун ҳужжатларида кўзда тутилган бошқа ваколатларни амалга ошириш.

16-модда. Бирлашмаларнинг ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти

Жамоат бирлашмалари Қонунда белгиланган тартибда ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятини амалга оширадилар ҳамда Уставдаги вазифаларни бажариш мақсадидагина корхоналар ва хўжалик ҳисобидаги ташкилотларни барпо этадилар.

Жамоат бирлашмаларининг ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятидан тушадиган даромадлар ана шу бирлашмаларнинг аъзолари (қатнашчилари) ўртасида қайта тақсимланиши мумкин эмас ва бу даромадлардан фақат Устав вазифаларини бажариш учун фойдаланилади.

Жамоат бирлашмалари ташкил этадиган корхоналар ва ташкилотлар Қонунда белгиланган тартибда ва миқдорда бюджетга тўловлар ўтказадилар.

17-модда. Жамоат бирлашмаларининг мулки

Жамоат бирлашмалари ўз биноси, иншоотлари, уйжой фонди, асбоб-ускуналар, ашёлар ва анжомлар, маданий-маърифий ва соғломлаштириш мол-мулки, пул маблағлари, акциялар, бошқа қимматли қоғозлар ва ўз уставларида кўзда тутилган фаолиятни моддий жиҳатдан таъминлаш учун зарур бўлган бошқа мол-мулкка эга бўлишлари мумкин. Жамоат бирлашмаларининг ихтиёрида шу бирлашмаларнинг маблағлари ҳисобига уларнинг уставларида кўзда тутилган мақсадларга мувофиқ ташкил этиладиган корхоналар ҳам бўлиши мумкин.

Жамоат бирлашмаларининг пул маблағлари Уставда тўлаш кўзда тутилган бўлса, кириш ва аъзолик бадалларидан; ихтиёрий бадаллар ва хайриялардан; Уставга мувофиқ лекциялар, кўргазмалар, спорт тадбирлари ва бошқа хил тадбирлар, лотереялар ўтказишдан; ишлаб чиқариш-хўжалик ва нашриётчилик фаолиятидан олинадиган даромадлардан; Қонунда тақиқланмаган бошқа тушумлардан ташкил топади.

Уюшмалар ва уларга кирувчи бирлашмаларнинг ана шу уюшмаларга ва уларга кирувчи бирлашмаларга қарашли мол-мулкка эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ва уни тасарруф этишга оид ваколатлари бирлашмалар уюшмаларининг уставларида белгилаб берилади.

ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг қонун ҳужжатларида давлат ва жамоат хавфсизлиги нуқтаи назаридан ёки ССРнинг халқаро шартномаларига мувофиқ жамоат бирлашмаларининг ихтиёрида бўлиши мумкин бўлмаган мол-мулк турлари белгилаб берилиши мумкин.

Жамоат бирлашмалари ўз уставларида белгиланган мақсадлар ва вазифаларга мувофиқ ҳамда қонунда белгиланадиган тартибда чет эллардан тушадиган пул маблағлари ва бошқа хил мол-мулкни олишлари мумкин.

Сиёсий мақсадларни кўзловчи сиёсий партиялар ва жамоат ҳаракатлари, чет эл ташкилотлари ва фуқаролар

(Давоми учинчи бетда).

ЖАМОАТ БИРЛАШМАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

ридан молиявий ва бошқа хил моддий ёрдам олишга ҳақли эмасдирлар.

18-модда. Жамоат бирлашмаларининг оммавий ахборот воситалари ва нашриётчилик фаолияти

Жамоат бирлашмалари ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари тўғрисидаги қонунларига ҳамда бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ оммавий ахборот воситаларини таъсис этишга ва нашриётчилик фаолиятини амалга оширишга ҳақлидирлар.

4-БОБ. ЖАМОАТ БИРЛАШМАЛАРИНИНГ ФАОЛИЯТИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ. ҚОНУННИ БУЗГАНЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИК

19-модда. Жамоат бирлашмаларининг фаолиятини кузатиб туриш ва назорат қилиш.

Жамоат бирлашмаларининг фаолиятида қонунчиликка риоя этилишини СССР Бош прокурори ва унга бўйсунувчи прокурорлар назорат қиладилар.

Молия органлари жамоат бирлашмаларининг молиявий фаолиятини назорат қиладилар. Жамоат бирлашмалари молия органларига бирлашмалар олган маблағларнинг манбалари ва миқдори тўғрисида маълумотлар бериб турадилар. Маблағларнинг манбалари ва миқдори тўғрисидаги маълумотларни тақдим этиш тартиби ва муддатлари, шунингдек, жамоат бирлашмаларининг молиявий фаолиятини текшириш тартиби солиқлар тўғрисидаги қонунларда белгилаб берилади.

20-модда. Жавобгарлик асослари

Жамоат бирлашмалари тўғрисидаги қонунларни бузиш ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг қонунларига мувофиқ жиноий, маъмурий, моддий ва бошқа хил жавобгарликка сабаб бўлади.

Давлат ва жамоат органларининг жамоат бирлашмалари тўғрисидаги қонунларни бузишда айбдор бўлган мансабдор шахслари, шунингдек, фуқаролар жавобгарликка тортиладилар.

21-модда. Жамоат бирлашмаси Низом ёки Қонун талабларини бузган тақдирда уни тугатиш

Жамоат бирлашмаси ўз Низомида белгиланган мақсадлар ва вазифалар доирасидан чиқувчи хатти-ҳаракатлар содир этган тақдирда ушбу жамоат бирлашмаси огоҳлантирилиши мумкин.

Жамоат бирлашмаси қуйидаги ҳолларда суднинг қарорига биноан тугатилади:

жамоат бирлашмаси мазкур Қонуннинг биринчи қисмида кўзда тутилган хатти-ҳаракатларни такроран содир этганда, шунингдек, Қонун талабларини такроран бузганда;

жамоат бирлашмаси мазкур Қонун учинчи моддасининг иккинчи қисмида кўзда тутилган хатти-ҳаракатларни содир этганда.

Умумиттифоқ ва республикалараро жамоат бирлашмаларининг фаолияти прокурорнинг тақдимномасига, шунингдек, СССР қонунларида унинг учун ваколатли бўлган бошқа идораларнинг тақдимномасига биноан СССР Олий судининг қарорига кўра тўхтатиб қўйилади. СССР Олий судининг қарори чиқарилгунига қадар тегишли жамоат бирлашмаларининг фаолияти тўхтатиб қўйилади. СССР Олий судининг жамоат бирлашмасини тугатиш тўғрисидаги қарори юзасидан шикоят қабул қилинмайди.

Бошқа жамоат бирлашмаларининг фаолияти иттифоқдош ва автоном республикаларнинг қонунларида кўзда тутилган тартибда суд томонидан тўхтатиб қўйилади.

5-БОБ. ЖАМОАТ БИРЛАШМАЛАРИНИНГ ХАЛҚАРО АЛОҚАЛАРИ. ХАЛҚАРО ЖАМОАТ БИРЛАШМАЛАРИ. ХАЛҚАРО ШАРТНОМАЛАР

22-модда. Жамоат бирлашмаларининг халқаро алоқалари

Жамоат бирлашмалари ўз низомларига мувофиқ халқаро жамоат (ноҳукумат) ташкилотларига киришлари, улар билан бевосита халқаро мулоқотлар ва алоқалар боғлашлари, тегишли битимлар тузишлари, шунингдек, ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг халқаро мажбуриятларига зид келмайдиган тадбирларни амалга оширишда қатнашишлари мумкин.

23-модда. Халқаро жамоат бирлашмалари

Жамоат бирлашмасининг фаолияти Низомга мувофиқ СССР ҳудудида ва бир ёки ундан кўпроқ чет давлатда амалга оширилса, у халқаро бирлашма деб эътироф этилади. Халқаро жамоат бирлашмасининг Низоми ушбу Қонунга мувофиқ СССР Адлия министрлигида рўйхатга олиниши керак.

Агар халқаро жамоат бирлашмаси таркибига совет жамоат бирлашмаси коллектив аъзо сифатида кирса, унинг Низоми ҳам рўйхатдан ўтказилиши лозим.

СССРда рўйхатдан ўтказилган ва сўнгра ўз фаолиятини хорижий давлат ҳудудида амалга оширган жамоат бирлашмаси ўз Низомини қайта рўйхатдан ўтказиш учун зарур ўзгаришлар ва қўшимчалар билан СССР Адлия министрлигига тақдим этиши лозим.

24-модда. Халқаро шартномалар

Агар СССРнинг халқаро шартномасида жамоат бирлашмалари тўғрисидаги совет қонунларидагидан бошқачароқ қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

СССР Олий Советининг қарори

«Жамоат бирлашмалари тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида

СССР Олий Совети **қарор қилади:**

1. Жамоат бирлашмалари тўғрисидаги қонун лойиҳасининг асосий қоидалари биринчи муҳокамада маъқуллансин.

2. Жамоат бирлашмалари тўғрисидаги қонун лойиҳаси муҳокама учун матбуотда эълон қилинсин.

3. СССР Олий Советининг қонунчилик комитети қонун лойиҳасини муҳокама қилиш чоғида билдирилган таклиф ва мулоҳазаларни умумлаштириб, СССР Олий Совети Президиумининг шу масалә юзасидан тузган комиссияси, СССР Олий Советининг бошқа комитетлари ҳамда палаталарнинг доимий комиссиялари иштирокида СССР халқ депутатлари айтган ҳамда муҳокама чоғида тушган таклиф ва мулоҳазаларни эътиборга олиб қонун лойиҳасини қўшимча равишда пухта ишлаб чиқсин ҳамда пухта ишлаб чиқилган қонун лойиҳасини СССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этсин.

СССР Олий Советининг Раиси
А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 30 май.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҚОНУНИ

ВИЖДОН ЭРКИНЛИГИ ВА ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР ТЎҒРИСИДА

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. **Қонуннинг вазифалари**

Ушбу Қонун фуқароларнинг динга ўз муносабатларини, шунга мувофиқ равишда ўз эътиқодларини аниқлаб олиш ва ифодалаш, тўсқинликсиз динга эътиқод қилиш ва диний маросимларни адо этиш ҳуқуқларига, шунингдек, ижтимоий адолат ва тенгликка, фуқароларнинг динга муносабати қандайлигидан қатъи назар, уларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилишга кафолат беради ҳамда диний ташкилотларнинг фаолияти билан боғлиқ муносабатларни тартибга солиб туради.

2-модда. **Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунлар**

Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунлар ушбу Қонундан ҳамда ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг шу Қонун асосида чиқарадиган қонунларидан иборат.

3-модда. **Виждон эркинлиги ҳуқуқи**

Ҳар бир фуқаро виждон эркинлиги ҳуқуқига мувофиқ динга муносабатини ўзи мустақил аниқлайди, ёлғиз ўзи ёки бошқалар билан биргаликда ҳар қандай динга эътиқод қилиш ёки ҳеч қандай динга эътиқод қилмаслик, динга муносабати билан боғлиқ эътиқодини ифодалаш ва оммалаштиришга ҳақлидир.

Ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар ўз болаларини динга ўз муносабатларига мувофиқ равишда тарбиялашга ҳақлидирлар.

Фуқаро динга ўз муносабатини, динга эътиқод қилиш ёки эътиқод қилишдан воз кечишни, номоз, диний урф-одатлар ва маросимларда, динни ўрганишда иштирок этиш ёки иштирок этмасликни аниқлаши чоғида ҳеч қандай мажбур этишга йўл қўйилмайди.

Виждон эркинлиги ҳуқуқини амалга оширишда фақат жамоат хавфсизлиги ва тартибини, саломатлик ва ахлоқни, шунингдек, бошқа фуқаролар ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш учун зарур бўлган, қонунда белгилаб қўйилган ҳамда СССРнинг халқаро мажбуриятларига мос келадиган чеклашларгина амал қилиши мумкин.

4-модда. **Фуқароларнинг динга муносабатидан қатъи назар тенг ҳуқуқлилиги**

СССР фуқаролари динга муносабатидан қатъи назар, фуқаролик, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маданий турмушнинг ҳамма соҳаларида қонун олдида тенгдирлар. Расмий ҳужжатларда фуқаронинг динга муносабатини кўрсатишга йўл қўйилмайди, фуқаронинг ўзи шундай ҳоҳиш билдириши бундан мустасно.

Фуқароларнинг динга муносабатига қараб уларнинг ҳуқуқларини тўғридан-тўғри ёки билвосита қандайдир чеклаб қўйиш ҳамда уларга қандайдир имтиёз бериш, худди, шунингдек, динга муносабати билан боғлиқ равишда нифоқ ва нафрат қўзғатиш ёки фуқаронинг туйғуларини ҳақоратлаш қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка тортишга сабаб бўлади.

Ўз диний эътиқодини сабаб қилиб қонунда белгилаб қўйилган бурчларни бажаришдан ҳеч ким бўйин товлаши мумкин эмас. СССР қонунларида кўзда тутилган ҳоллардагина эътиқод сабабларига кўра бир вазифанинг иккинчиси билан алмаштирилишига йўл қўйилади.

5-модда. **Черковнинг (дин ва диний ташкилотларнинг) давлатдан ажратилиши**

Барча динлар ва диний эътиқодлар қонун олдида тенгдир. Бир дин ёки диний эътиқодга бошқаларга нисбатан қандайдир имтиёз ёки чеклов белгиланишига йўл қўйилмайди.

Давлат диний ташкилотлар зиммасига бирор давлат вазифасини юкламайди, диний ташкилотларнинг фаолияти қонунларга зид келмаса, унга аралашмайди. Давлат идоралари, ташкилотлари ва мансабдор шахсларнинг фаолияти номоз, диний урф-одатлар ва маросимлар билан бир вақтда амалга оширилиши мумкин эмас.

Диний ташкилотлар давлат вазифаларини бажармайди, сайловда, давлат идоралари ва сиёсий партиялар фаолиятида қатнашмайди, давлат қонунлари ва ҳуқуқ-тартиботга риоя қилади. Диний ташкилотлар жамоат турмушида, нопартиявий жамоат бирлашмалари фаолиятида иштирок этишга, оммавий ахборот воситаларидан фойдаланишга ҳақлидир. Диний ташкилотларнинг аъзолари сиёсий турмушда шахсан иштирок этишга бошқа фуқаролар билан баравар ҳуқуққа эгадирлар.

Давлат динга эътиқод қилувчи ва эътиқод қилмайдиган фуқаролар ўртасида, турли диний эътиқодларга амал қилувчилар ўртасида, турли диний ташкилотлар ўртасида ўзаро сабр-тоқат ва ҳурмат муносабатлари ўрнатилишига кўмаклашади.

6-модда. **Мактабнинг диндан ажратилиши**

СССРда давлат маориф системаси диндан ажратилган: таълим дунёвий тусдадир. СССР фуқароларига уларнинг динга муносабатидан қатъи назар, таълимнинг хилма-хил турлари ва даражаларини эгаллашларига йўл қўйилади.

Фуқаролар хусусий тарзда диний таълимотни ўқитишлари ва ўзи танлаб олган тилда якка ўзи ёки бошқалар билан биргаликда, шу жумладан, уйда ва диний ташкилотлар ҳузурида диний таълим олишлари мумкин.

ВАРИАНТ: ушбу моддани қуйидаги учинчи қисм билан тўлдириш:

«Умумий таълим фанлари ўқитиладиган ўқув юртларида диний таълимотларнинг ўқитилишига йўл қўйилмайди».

II. СССРДАГИ ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР

7-модда. **Диний ташкилотлар**

СССРдаги диний ташкилотлар диний жамиятлар, бошқармалар ва марказлар, монастирлар, диний ўқув юртлари, шунингдек, диний ташкилотлардан иборат бирлашмалардир.

Диний ташкилотлар ўз тузилмаларига мувофиқ ташкил этилади ва ҳаракат қилади, ўз Уставига (Низомига), шунингдек, ушбу Қонуннинг 5-боби талабларига риоя этган ҳолда ўз ходимларини сайлайди, тайинлайди ва алмаштиради.

8-модда. **Диний жамият**

Диний жамиятни фуқаролар диний эътиқодни биргаликда амалга ошириш ҳамда ўзга диний эҳтиёжларни қаноатлантириш мақсадида тузадилар ва ихтиёрийлик асосида ҳаракат қиладилар.

Жамият тузилгани тўғрисида уни тузган фуқаролар шу жамият фаолияти амалга ошириладиган жойдаги халқ депутатлари район (шаҳар) Совет ижроия комитетига ҳабар қиладилар.

Диний жамият ҳуқуқий шахс ҳуқуқини олиши учун уни тузган фуқаролардан 18 ёшга тўлган камида ўн киши жамият фаолияти амалга ошириладиган жойдаги халқ депутатлари район (шаҳар) Совети ижроия комитетига жамият Устави (Низоми)ни илова қилиб ариза берадилар; ижроия комитети аризани бир ой муддатда кўриб чиқади ва Устав (Низом)ни рўйхатга олиш тўғрисида қарор қабул қилади.

Ҳуқуқий шахс ҳуқуқини олаётган диний жамият Устави (Низоми) фуқаролик тўғрисидаги Қонуннинг тегишли талабларига мос бўлиши лозим. Агар диний жамият ўзини қандайдир диний ташкилотга мансуб деб ҳисобласа бу унинг Уставида (Низомида) кўрсатилади ҳамда тегишли диний бошқарма ёки марказ томонидан тасдиқланади. Акс ҳолда халқ депутатлари маҳаллий Совети ижроия комитети масалани диния ишлари давлат идораси кўриб чиқиши учун топшириши мумкин, бу идора аризачиларга ва маҳаллий Совет ижроия комитетига ўз қарори ҳақида бир ой муддатда хабар қилади.

9-модда. **Диний марказлар ва бошқармалар**

Диний марказлар ва бошқармалар территориясида мазкур диний марказ ёки бошқарма тузилган ва ҳаракат қилаётган ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикалар диния ишлари давлат идораларида рўйхатга олинадиган Уставлар (Низомлар) асосида ҳаракат қиладилар.

Чет элларда раҳбарлик қилувчи маркази бўлган диний ташкилотлар ўз фаолиятларида уларнинг Уставлари (Низомлари)га, агар бундан совет қонунлари бузилмаса, амал қилишлари мумкин.

Давлатнинг диний марказлар ва бошқармалар, шу жумладан, чет эллардаги марказлар билан қонун орқали тартибга солинмаган муносабатлари давлат ва ана шу марказлар (бошқармалар) ўртасидаги аҳдномаларга мувофиқ ҳал этилади.

10-модда. **Монастирлар ва диний ўқув юртлари**

Диний марказлар ва бошқармалар монастирлар ва диний ўқув юртларни ташкил этишга ҳақлидирлар, улар территориясида мазкур монастирлар ва диний ўқув юртлари тузилган иттифоқдош, автоном республика давлат диния ишлари идоралари рўйхатга оладиган Уставлар (Низомлар) асосида ҳаракат қилади.

11-модда. **Диний ташкилотлар — ҳуқуқий шахслар**

Диний жамиятлар, бошқармалар ва марказлар, монастирлар, диний ўқув юртлари уларнинг Устави (Низоми) рўйхатга олинган пайтдан бошлаб ҳуқуқий шахслардир.

Диний ташкилотлар ҳуқуқий шахс сифатида қонунларга ва ўз Уставлари (Низомлари)га мувофиқ ҳуқуқа эга бўладилар ҳамда мажбуриятларни бажарадилар.

12-модда. **Диний ташкилот Устави (Низоми)ни рўйхатга олишни рад этиш**

Диний ташкилот Устави (Низоми) қонунларга зид бўлган тақдирдагина уни рўйхатга олиш рад этилиши мумкин.

Диний жамият ёки диний ташкилот Устави (Низоми)ни рўйхатга олишни рад этиш тўғрисидаги қарор аризачига рад этиш асослари кўрсатилиб, ёзма равишда юборилади. Бу қарор устидан судга шикоят қилиш мумкин.

13-модда. **Диний ташкилотлар фаолиятининг тўхатилиши**

Диний ташкилотларнинг фаолияти уларнинг ўз йўл-йўриқларига мувофиқ ёки ушбу Қонуннинг, ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикалар қонунларининг қоидалари бузилган тақдирда тўхатилиши мумкин.

Диний ташкилот фаолиятини тўхатиш тўғрисидаги қарорни унинг Устави (Низоми)ни рўйхатга олган идора қабул қилади. Бу қарор устидан судга шикоят қилиш мумкин.

III. ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАРНИНГ МУЛКИЙ АҲВОЛИ

14-модда. **Давлат, жамоат ташкилотлари ёки фуқаролар мулки ҳисобланган молмулкдан фойдаланиш**

Диний ташкилотлар ўз эҳтиёжлари учун давлат, жамоат ташкилотлари ёки фуқаролар шартнома асосларида берадиган бинолар ва мол-мулкдан фойдаланишга ҳақлидирлар.

Халқ депутатлари маҳаллий Советлари ва давлат идоралари диний ташкилотларга саждагоҳ иморатларни ҳамда давлат мулки ҳисобланган бошқа мол-мулкни диний ташкилотларга мулк қилиб бериши ёки текин фойдаланиши учун топшириши мумкин.

Саждагоҳ иморатларни ва мол-мулкни диний ташкилотларга топшириш масаласи юзасидан қарорлар тегишли арзнома олинганидан сўнг узоғи билан бир ой муддат ичида қабул этилади ва шу билан бир вақтда аризачига бу ҳақда ёзма равишда маълум қилинади.

Тарих ва маданият ёдгорликлари ҳисобланган объектлар ва буюмларни диний ташкилотларга топшириш ва улардан фойдаланиш қонунларга мувофиқ амалга оширилади.

Диний ташкилотлар саждагоҳ бинолар ва атрофидаги территориялар ўзларига топширилишида афзал ҳуқуққа эгадирлар.

Диний ташкилотлар ерлардан ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар қонунларида белгиланган тартибда фойдаланадилар.

15-модда. **Диний ташкилотларнинг мулки**

Бинолар, дин билан боғлиқ буюмлар, ишлаб чиқариш, ижтимоий ва ҳайрия ишларига мўлжалланган объектлар, пул маблағлари ҳамда диний ташкилотлар фаолиятини таъминлаш учун зарур бўлган бошқа молмулк диний ташкилотларнинг мулки бўлиши мумкин.

Диний ташкилотлар ўз маблағлари, фуқароларнинг, ташкилотларнинг ионаси ҳисобига сотиб олинган ва барпо этилган ёки давлат томонидан берилган ҳамда қонунда кўзда тутилган бошқа асослар билан сотиб олинган мулкка эгалик қилишга ҳақлидирлар.

Чет эллардаги мол-мулк диний ташкилотларнинг мулки бўлиши мумкин.

Диний ташкилотлар ихтиёрий равишда молиявий ва бошқа хайрияларни сўраб мурожаат қилишга ва уларни олишга ҳақлидирлар.

Диний ташкилотларга тушадиган молиявий ва мулкий хайриялардан, шунингдек, фуқаролардан пул тушумларининг ҳамма турларидан солиқ ундирилмайди.

16-модда. **Диний ташкилотларнинг ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти**

Диний ташкилотлар ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикалар қонунларига ва ўз Уставларига мувофиқ ишлаб чиқариш, таъмирлаш-қурилиш, қишлоқ хўжалик корхоналарини, шунингдек, ҳуқуқий шахс ҳуқуқига эга бўлган хайрия муассасаларини таъсис этишга ҳақлидирлар.

Диний ташкилотларнинг мулки негизида амалга ошириладиган ишлаб чиқариш фаолиятидан келадиган даромадлар (фойда)дан, ана шу даромадларнинг хайрия мақсадлари учун ажратиладиган қисмидан ташқари, ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг қонунларига мувофиқ жамоат ташкилотлари учун белгилаб қўйилган тартибда солиқ ундирилади.

17-модда. **Ўз фаолиятини тўхтатган диний ташкилотлар мулкини тасарруф этиш**

Диний ташкилотлар ўз фаолиятини тўхтатгандан кейин уларнинг фойдаланиши учун давлат, жамоат ташкилотлари ёки фуқаролар томонидан берилган мол-мулк олдинги эгасига қайтарилади.

Диний ташкилот фаолияти тўхтаган тақдирда у эгалик қилиб келган мол-мулкни шу ташкилот Устави (Низоми)га мувофиқ маҳаллий ҳокимият ва бошқарув идоралари иштирокида тасарруф этилади.

Диний ташкилотларга тегишли дин билан боғлиқ бўлган мол-мулк қарз берувчиларнинг даъволарига мувофиқ ундириб олинмайди.

Ворислик ҳуқуқига эга шахслар бўлмаган тақдирда мол-мулк давлат мулки қаторига ўтади.

18-модда. **Диний ташкилотларнинг мол-мулкига эгалик қилиш ҳуқуқларини ҳимоя қилиш**

Диний ташкилотларнинг мулкий ҳуқуқларини қонун муҳофаза қилади.

Диний ташкилотлар давлат мулки ҳисобланган ва ўзларига берилган иморатлар ва бошқа мол-мулкни сақлаш ва ундан ўз вазифаси йўлида фойдаланишни таъминлашга мажбурдирлар.

IV. ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР ВА ФУҚАРОЛАРНИНГ ДИНИЙ ЭТИҚОД ЭРКИНЛИГИ БИЛАН БОҒЛИҚ ҲУҚУҚЛАРИ

19-модда. **Диний расм-русум ва маросимлар**

Диний ташкилотлар одамлар эркин кела оладиган ибодат ёки диний йиғилишлар жойларига, шунингдек, у ёки бу дин муқаддас ҳисоблайдиган жойларга (тавоф жойларга) асос солиш ва сақлашга ҳақлидирлар.

Ибодат, диний расм-русумлар ва маросимлар ибодат қилинадиган бинолар ва унинг атрофидаги территорияларда, тавоф этиладиган жойларда, диний ташкилотларга қарашли муассасаларда, қабристонларда ва крематорийларда, фуқароларнинг квартиралари ва уйларида ҳеч қандай тўсқинликсиз ўтказилади.

Касалхоналарда, қариялар ва ногиронлар уйларида, дастлабки қамоқ жойларида ва жазони ўташ жойларида ибодатлар ва диний маросимлар улардаги фуқароларнинг илтимосига мувофиқ ўтказилади. Ана шу муассасаларнинг маъмурияти диния ходимларини таклиф этишда кўмаклашадилар, ибодат, расм-русум ёки маросимни ўтказиш вақтини ва бошқа шартларини аниқлашда иштирок этадилар.

Ўзга ҳолларда оммавий ибодатлар, диний расм-русум ва маросимлар митинглар, кўча юришлари ўтказиш учун белгиланган тартибда амалга оширилади.

20-модда. **Диний адабиёт ва диний маросимларда фойдаланиладиган буюмлар**

Фуқаролар ва диний ташкилотлар ўзи хоҳлаган тилдаги диний адабиётни, шунингдек, диний маросимларда фойдаланиладиган бошқа буюмлар ва материалларни сотиб олишга ва фойдаланишга ҳақлидирлар.

Диний ташкилотлар дин билан боғлиқ бўлган буюмларни, диний адабиётни ҳамда диний мазмундаги ўзга ахборот материалларини тайёрлаш, экспорт қилиш, импорт қилиш ва тарқатиш ҳуқуқига эгадирлар.

Диний ташкилотлар ибодатга доир адабиётлар ва диний маросимларда фойдаланиладиган буюмларни ишлаб чиқарадиган корхоналарни таъсис этишда алоҳида ҳуқуқдан фойдаланадилар.

21-модда. **Хайрия фаолияти**

Диний ташкилотлар хайрия фаолиятини амалга оширишга ҳамда меҳр-мурувват ҳаракатида мустақил равишда, шунингдек, жамоат жамғармалари орқали иштирок этишга ҳақлидирлар.

Ана шу мақсадлар учун берилган хайриялар ва ажратмалар солиқ солинадиган даромаддан чиқариб юборилади.

22-модда. **Халқаро алоқалар ва мулоқотлар**

Фуқаролар ва диний ташкилотлар гуруҳ-гуруҳ бўлиб ёки якка асосда халқаро алоқалар ва бевосита шахсий мулоқотлар ўрнатиш ва уларни сақлаб туришга, жумладан, тавоф қилиш, йиғилишларда ва бошқа диний тадбирларда қатнашиш учун чет мамлакатларга чиқишга ҳақлидирлар.

Диний ташкилотлар диний таълим олиш учун фуқароларни чет элга юборишлари мумкин.

V. ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР ВА УЛАРНИНГ КОРХОНАЛАРДАГИ МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИ

23-модда. **Диний ташкилотларда меҳнат билан боғлиқ ҳуқуқий муносабатлар**

Диний ташкилотлар фуқароларни ишга олишга ҳақлидирлар.

Меҳнатга ҳақ тўлаш ҳамда ходимлар, шу жумладан, дин ходимлари меҳнатининг бошқа шартлари диний ташкилот томонидан ходим билан битимга мувофиқ аниқланади ва меҳнат шартномасини рўйхатдан ўтказишга ва белгиланган ажратмаларни ўтказишга мажбурдир.

Диний ташкилотларда меҳнат шартномаси асосида ишловчи фуқаролар касаба уюшмаларининг аъзолари бўлишлари мумкин.

24-модда. **Диний ташкилотларда ишлаётган фуқароларнинг меҳнат ҳуқуқлари**

Меҳнат шартномаси асосида диний ташкилотларда ишлаётган фуқароларга нисбатан давлат ва жамоат корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ишчи ва хизматчилари билан баравар меҳнат қонунлари қўлланилади.

Фуқаролар, шу жумладан, дин ходимларининг диний ташкилотларда ишлашдан оладиган даромадларидан ишчилар ва хизматчилар учун белгилаб қўйилган ставкаларга мувофиқ солиқ ундирилади.

25-модда. **Диний ташкилотлар корхоналари ва муассасаларида фуқароларнинг меҳнат билан боғлиқ ҳуқуқлари**

Диний ташкилотларнинг ишлаб чиқариш, таъмирлаш-қурилиш ва қишлоқ хўжалик корхоналарида, шунингдек, улар ташкил этган хайрия муассасаларида ишлаётган барча фуқароларга нисбатан меҳнат тўғрисидаги қонунлар, солиқ солиш, ижтимоий суғурта ҳамда давлат ва жамоат корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари ишчилари ва хизматчилари ижтимоий таъминоти тартиби амал қилади.

26-модда. **Диний ташкилотларда ишловчи фуқароларнинг ижтимоий таъминоти ва ижтимоий суғуртаси**

Диний ташкилотларда ишлайдиган фуқаролар, шу жумладан, дин ходимлари давлат ва жамоат корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари ишчилари ва хизматчилари билан баравар ижтимоий таъминланиши ва ижтимоий суғурта қилиниши лозим.

Шу мақсадда диний ташкилотлар СССРнинг давлат ижтимоий суғурта жамғармаси ва пенсия жамғармасига ўз даромадларидан СССР Министрлар Совети белгилаб қўядиган тартибда ва миқдорда ажратма ўтказадилар.

Диний ташкилотларда ишлайдиган барча фуқароларга қонунларга мувофиқ умумий асосларда пенсия тайинланади ва тўланади.

VI. ДАВЛАТ ИДОРАЛАРИ ВА ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР

27-модда. **Диний ташкилотларда қонунларга риоя этилишини таъминлаш**

ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунларига риоя этилишини халқ депутатлари Советлари ва бошқа давлат идоралари қонун билан ўзларига берилган ваколатларга мувофиқ таъминлайдилар.

28-модда. **Диния ишлари билан шуғулланувчи давлат идоралари**

ССР Иттифоқи диния ишлари давлат органини СССР Министрлар Совети тузади ва у СССР Министрлар Совети тасдиқлайдиган Низомга мувофиқ иш олиб боради.

Иттифоқдош ва автоном республикалар диния ишлари давлат органлари ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикалар қонунларига мувофиқ тузилади ва ҳаракат қилади.

29-модда. **СССР диния ишлари давлат идорасининг ваколатлари**

СССР диния ишлари давлат идораси:

— иттифоқдош ва автоном республикалар диния ишлари давлат идоралари фаолиятини мувофиқлаштиради;

— ушбу Қонунда кўзда тутилган ҳолларда диний ташкилотларнинг Уставлари (Низомлари)ни кўриб чиқади ва рўйхатга олади;

— ушбу Қонуннинг ижросини назорат қилади ва уни бузиш ҳоллари аниқланган тақдирда мустақил равишда ёки тегишли давлат идоралари орқали уларни бартараф этиш чораларини кўради;

— диний ташкилотларнинг илтимосига мувофиқ давлат идоралари билан аҳдномаларга эришишда кўмаклашади ҳамда давлат идораларининг қарорларини талаб қиладиган масалалар юзасидан зарур ёрдам беради;

— диний ташкилотлар билан мулоқотда СССР ҳукумати топшириғига мувофиқ унинг номидан иш юритади;

— СССР диния ишлари идораси худди шундай давлат идоралари ва чет эллардаги муассасалар билан алоқаларда СССР ҳукумати вакили сифатида қатнашади;

— турли диний ташкилотлар ўртасидаги алоқаларни ривожлантиришга кўмаклашади;

— СССРдаги диний ташкилотлар ўртасидаги низоларни ҳал қилишда диний ташкилотларнинг розилиги билан давлат номидан қатнашади.

30-модда. **Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунларни бузганлик учун жавобгарлик**

Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунларни бузишда айбдор бўлган мансабдор шахслар ва фуқаролар ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикалар қонунларида белгилаб қўйилган тарзда жавобгар бўладилар.

31-модда. **Халқаро шартномалар**

Агар СССР иштирок этаётган халқаро шартномада виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунларда бўён этилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, у ҳолда халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

СССР Олий Советининг қарори

«ВИЖДОН ЭРКИНЛИГИ ВА ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУН ЛОЙИҲАСИ ҲАҚИДА

СССР Олий Совети **қарор қилади:**

1. Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги Қонун лойиҳасининг асосий қоидалари дастлабки муҳокамада маъқуллансин.

2. Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги Қонун лойиҳаси муҳокама қилиш учун матбуотда эълон қилинсин.

3. СССР Министрлар Совети Қонун лойиҳаси муҳокамаси давомида фуқароларнинг киритган таклифлари ва мулоҳазаларини умумлаштириб, материалларни Қонун лойиҳасини пухталаштириш комиссиясига 1990 йил 15 сентябргача тақдим этсин.

4. СССР Олий Советининг қонунчилик комитети СССР Олий Советининг бошқа комитетлари ва палаталарнинг доимий комиссиялари билан биргаликда СССР халқ депутатлари айтган ҳамда муҳокама давомида киритилган таклифлар ва мулоҳазаларни ҳисобга олиб, Қонун лойиҳасини пухта ишлаб чиқсин ва Қонуннинг пухта ишланган лойиҳасини СССР Олий Совети кўриб чиқиши учун тақдим этсин.

СССР Олий Советининг Раиси
А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 30 май.

Ўзбекистон ССР Олий Советида

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ҚОНУНЛАРНИ ТАЙЁРЛАШГА КИРИШДИЛАР

Ҳар сафаргидек халқ депутатлари Олий Совет сессияси арафасида қонунларни тайёрлаш ишларини кучайтириб юбордилар. Улар жамоатчилик фикрини синчиклаб ўрганиб, мутахассисларни кенг жалб этиб, республика турмушининг долзарб муаммоларини муҳокама қилмоқдалар. Бунда сессия кун тартибига киритилган масалаларга алоҳида эътибор берилмоқда.

Олий Советнинг «Ўзбекистон ССРда конституцион назорат тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш учун таъсис этилган комиссияси шу ҳужжат муҳокамаси давомида билдирилган таклиф ва мулоҳазаларни кўриб чиқди. Барча даражалардаги халқ депутатлари Советларида, ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш идораларида, Ўзбекистон Фанлар академиясида, Ёзувчилар уюшмасида, республикадаги бошқа идоралар ва жамоат ташкилотларида бўлиб ўтган муҳокама якунлари Ўзбекистон ССР Олий Совети сессиясига тақдим этиладиган Қонун лойиҳасида ҳисобга олинган.

Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари доимий комиссияси ҳам бу давлат ҳужжатини маромига етказишга ўз ҳиссасини қўшди — муаммога кенгроқ қараш, оқилона ечимларни топиш имконини берувчи биргаликда қонун тайёрлашнинг самарадорлиги амалда тасдиқланди.

Бу комиссия бошлаган ишни ўз навбатида саноат, халқ истеъмоли моллари, аҳолига хизмат кўрсатиш ва савдо ишлари доимий комиссияси давом эттирди. Комиссиялар «Савдодаги суиистеъмоллар ва чайқовчилик учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳасини биргаликда, изчиллик билан муҳокама қилдилар.

Комиссиялар қонунларга доир материалларни олдиндан тайёрлаб қўйишмоқда — улар муаммоларни ўрганишяпти ва ҳали муҳокама қилиш, пухталаштириш ва кейинги сессияларда кўриб чиқиш учун тақдим этиш лозим бўладиган қарорлар лойиҳаларини тайёрламоқдалар. Бу масалалар навбатдаги сессияларгача пишиқтирилиши учун ҳам дарҳол иш бошлашга тўғри келяпти.

Жумладан, халқаро ишлар комиссияси ўрганиб чиққан муаммолар шулардан иборатдир. Фикр алмашувдан кейин комиссия Ўзбекистон ССР ташқи иқтисодий фаолияти, парламент алоқалари, чегарага яқин жойларда эркин савдо қилиш тўғрисидаги қонунларни ишлаб чиқиш масаласини ўзининг шу йилга мўлжалланган планига киритди. Оролни қутқариш ва экологиянинг бошқа жиҳатлари юзасидан халқаро ташкилотлар билан ҳамкорлик қилиш, «Ўзбекинторг» ҳамда Ўзбекистон савдо-саноат палатасининг бозордаги аҳволни ўрганиш ва республика корхоналари ҳамда ташкилотларига халқаро бозорга чиқишда ёрдам бериш фаолияти, ташқи иқтисодий фаолият учун кадрлар тайёрлаш каби масалалар ҳам халқ депутатлари назаридан четда қолмади.

Миллатлараро муносабатлар, тил ва байналмилал тарбия масалалари комиссияси ҳам истиқболли ва жорий ишларни кўриб чиқди. Чунончи, бу комиссия Ўзбекистон ССР Давлат гимнини яратиш учун конкурс шартлари ва муддатларини тавсия қилди, шунингдек «СССР халқларининг тиллари тўғрисида»ги СССР Қонунига биноан «Ўзбекистон ССР Давлат тили тўғрисида»ги Қонунга киритилган ўзгартишларни кўриб чиқди, Ўзбекистон ССР фуқароларининг миллати тўғрисидаги ёзувни ўзгартиришнинг муваққат тартиби юзасидан тавсиялар киритди.

Бир қанча ҳолларда доимий комиссиялар айрим тармоқлар ва регионларда вужудга келаётган вазиятларни кўриб чиқишни ўз мажлислари кун тартибига киритдилар.

Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комиссияси Самарқанд вилояти халқ депутатлари Советлари жиноятчиликка қарши курашни кучайтириш юзасидан иш олиб бораётганлари муносабати билан қарор қабул қилди. Қарорда вазият таҳлили берилган, маҳаллий Советлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг фаолияти таъриф-ланган, жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши кураш тадбирлари таклиф қилинган. Айни пайтда маҳаллий Советлар, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ва областдаги бошқа ташкилотлар, шунингдек республикадаги тегишли идоралар кўриши лозим бўлган шошилинч чора-тадбирлар тавсия қилинган.

(ЎзТАГ).

«Фотоконкурс—90»

ХОТИРА

В. Тўраев.

Реклама ва эълонлар

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ДОРИЛФУНУНИ
қуйидаги ихтисослар бўйича
АСПИРАНТУРАГА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда: математик таҳлил, дифференциал тенглама, эҳтимоллик назарияси ва математик статистика, ҳисоблаш математикаси, математик кибернетика, системавий таҳлил ва автоматик бошқарув, назарий механика, шакли ўзгарадиган қаттиқ жисмлар механикаси, суюқликлар механикаси, газлар ва плазмалар, назарий физика, яримўтказгичлар ва диэлектриклар физикаси, магнит ҳодисалари физикаси, ядро физикаси ва элементар зарралар, полимерлар физикаси, радиофизика, аналитик кимё, биоорганик кимё, биокимё, микробиология, ўсимликлар физиологияси, генетика, биотехнология, умумий ва регионал геология, гидрогеология, петрография, вулканология; минералогия, литология, тупроқшунослик, агрокимё, КПСС тарихи, СССР тарихи, археология, сиёсий иқтисод, нуфус иқтисоди ва аҳолишунослик, диалектик ва тарихий материализм, фалсафа тарихи, эстетика, табиатшуносликнинг фалсафий масалалари, илмий атеизм, дин (тарихи ва замонавийлиги), СССР халқлари адабиёти, (Совет даври), Ғарбий Европа, Америка ва Австрия мамлакатлари адабиёти, рус тили, герман тиллари, эрон тиллари, умумий тилшунослик, Осиё, Африка ва чет эл халқлари тиллари; Америка ва Австралия аборигенлари: физикавий география, ландшафтлар геофизикаси ва геокимёси; иқтисодий ва ижтимоий география, фуқаролик ҳуқуқи, оила ҳуқуқи, ижтимоий таъминот ҳуқуқи, фуқаролик жараёни, халқаро хусусий ҳуқуқ, меҳнат ҳуқуқи, жиноят ҳуқуқи ва криминология, ахлоқ, тузатиш-меҳнат ҳуқуқи; жиноий иш ва криминалистика; рус тили ўқитиш методикаси, умумий психология, ижтимоий қараш;

ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда: дифференциал тенгламалар, назарий физика, полимерлар физикаси, биокимё, биотехнология, умумий ва регионал геология, палеонтология ва стратиграфия, табиий бойликларнинг ўрнини топиш ва разведка қилишнинг геофизик усуллари; литология, агрокимё, СССР тарихи, умумий тарих, сиёсий иқтисод, диалектик ва тарихий материализм, эстетика, илмий коммунизм, дин (тарихи ва замонавийлиги); СССР халқлари тиллари (совет даври), рус тили, физикавий-география, ландшафтлар геофизикаси ва геокимёси; фуқаролик ҳуқуқи, она ҳуқуқи, халқаро хусусий ҳуқуқ-жиноий иш ва криминалистика; рус тили ўқитиш методикаси.

ҲУЖЖАТЛАР 25 АВГУСТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Маълумот олиш учун дорилфунуннинг аспирантура бўлимига мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, 95-алоқа бўлими, Олий ўқув юртлари шаҳарчаси, «Д» корпуси, 11-қават, 113-хона; Телефонлар — 46-39-48, 46-54-07.

• Спорт • • Спорт • • Спорт • • Спорт •

• Уларни дунё олқишлаган

БАРДОШ

Мухлислар уни томоша залида кўрдилар. У ҳамма қатори ажабтовур хислатли Анатолий Кашпировскийга мурожаат этиб: «Сизнинг хосиятли қобилиятингиздан наф олиб, бармоқларим асли ҳолига келмоқда», деб ҳамма билан қувончини баҳам кўрди. Нимтабассум балқиб турадиган кўзлари, келбатли гавдаси «зангори экран»да яна бир бор намоён бўлди. Чапдаст йигитнинг Шекспир сонетларини севиши, Жек Лондон асарларини қадрлаши, гоҳида шеър машқ қилиб, уни қўшиққа солишини билганлар қарсак чалиб юбордилар...

Дарвоқе Руфатнинг мухлислари давраси бағоят кенг, дўстлари ҳам кўп. Бунинг боиси маълум. У Ўрта Осиёда чарм қўлқоп устаси сифатида биринчи жаҳон чемпиони номини олиб, Ўзбекистон спорт нуфузини сарбаланд этган. Дастлабки сабоқни Сидней Жаксондан олган боксчимиз кейинчалик тажрибали мураббий Борис Гранаткин билан ота-бола тутинди. Руфат устозлардан рақибни доғда қолдириш сир-асрорларини ўрганди. Ҳар қандай қийин вазиятда ҳам руҳий ва жисмоний имкониятларини жунбушга келтира олиш спортчидан матонат тақозо этишини билиб, машқини оширди. Рисқиев маълум услубда жанг қилади, деган боксчи янглишарди. У рингда уч раунд мобайнида турли усулларни қўлланиб, ғалаба нашидасидан баҳраманд бўлишга интиларди.

Бундай йўл Руфат Рисқиев учун ғалаба йўлини очди. 1969 йили халқаро майдонда илк бор ғолиблик супасига кўтарилди. Польшада ўтказилган мусобақада техник жиҳатдан мукаммал боксчи сифатида «Олтин белбоққа» муяссар бўлди. Келаси йили «Катта биллур соврин»ни қўлга киритди. Чехословакия, Австрия, Испания, Куба, АҚШ... Бу мамлакатларда минглаб мухлислар Руфатни самимий олқишлашди.

Куба пойтахти — Гаванада ўтказилган жаҳон чемпионати эса Руфат учун энг фахрли ва масъулиятли бўлиб қолди. Польшалик боксчилар устози Фелкс Штамм таъбири билан айтганда: «Рисқиев — ёрқин талант, келажаги порлоқ боксчи». Шундай бўлиб чиқди. Биринчи учрашувда канадалик Вилиамсонни нокаутли зарб билан ағдараман деб, чап қўлидан жароҳат олди. Ҳал қилувчи баҳс олдидан 36 соат дам олишга тўғри келди. Лекин бу танаффус боксчи учун азобга айланган эди. Унинг лат еган қўли шишиб кетган, қизиб турарди. Лекин имкониятни бой беришни ким истайди, дейсиз? Финал учрашувига чоғланган Руфат фақат зафар ҳақида ўйлади. Руминиялик таниқли чарм қўлқоп устаси Нэстак устидан ғалаба қозониш осон бўлмади. Балки у иссиқ устида оғриқ сезмагандир. Ниҳоят, бонг садоси таралиб, Руфатнинг қўли баланд кўтарилди. У ғалаба қозонди. Қани энди чарм қўлқопни ечишнинг иложи бўлса. Шишиб кетган қўлларни дарҳол гипслашга тўғри келди.

Жаҳон чемпиони Тошкентга ана шундай аҳволда, лекин кўтаринки руҳда келганда, уни олқишлаганлар саноғи йўқ эди. Матонат ва зўр бардош унга яна бир неча бор зафар келтирди. Начора, спортчилар, айниқса чарм қўлқоп усталари барвақт «кексаяди» дейишади. Ҳозир Руфат Рисқиев «отахон» спортчилар сафида фаолият кўрсатмоқда. Унинг қувончи ёшлар билан бирга. Боксчимиз болалар ва ўсмирларнинг ихтисослаштирилган олимпиада резервлари мактабида муносиб ўринбосарлар тарбиялаш билан банд. Руфатчилар яқин йилларда кўпайса, ажабмас.

Ш. БЕРДИҚУЛОВ.

• Жаҳон чемпионати

БИРИНЧИ БОСҚИЧ ЎЙИНЛАРИ

БИРИНЧИ ГРУППА
9 июнь. Италия — Австрия (**Рим**)
10 июнь. АҚШ — Чехословакия (**Флоренция**)
14 июнь. Италия — АҚШ (**Рим**)
15 июнь. Австрия — Чехословакия (**Флоренция**)
19 июнь. Италия — Чехословакия (**Рим**)
Австрия — АҚШ (**Флоренция**)

ИККИНЧИ ГРУППА
8 июнь. Аргентина — Камерун (**Милан**)
9 июнь. СССР — Руминия (**Бари**)
13 июнь. Аргентина — СССР (**Неаполь**)
14 июнь. Камерун — Руминия (**Бари**)
18 июнь. Аргентина — Руминия (**Неаполь**)
Камерун — СССР (**Бари**)

УЧИНЧИ ГРУППА
10 июнь. Бразилия — Швеция (**Турин**)
11 июнь. Коста-Рика — Шотландия (**Генуя**)
16 июнь. Бразилия — Коста-Рика (**Турин**)
Швеция — Шотландия (**Генуя**)
20 июнь. Бразилия — Шотландия (**Турин**)
Швеция — Коста-Рика (**Генуя**)

ТЎРТИНЧИ ГРУППА
9 июнь. Бирлашган Араб амирликлари (**БАА**) — Колумбия (**Болонья**)
10 июнь. ГФР — Югославия (**Милан**)
14 июнь. Югославия — Колумбия (**Болонья**)
15 июнь. ГФР — БАА (**Милан**)
19 июнь. ГФР — Колумбия (**Милан**)
Югославия — БАА (**Болонья**)

БЕШИНЧИ ГРУППА
12 июнь. Бельгия — Жанубий Корея (**Верона**)
13 июнь. Уругвай — Испания (**Удине**)
17 июнь. Бельгия — Уругвай (**Верона**)
Жанубий Корея — Испания (**Удине**)
21 июнь. Бельгия — Испания (**Верона**)
Жанубий Корея — Уругвай (**Удине**)

ОЛТИНЧИ ГРУППА
11 июнь. Англия — Ирландия (**Кальяри**)
12 июнь. Голландия — Миср (**Палермо**)
16 июнь. Англия — Голландия (**Кальяри**)
17 июнь. Ирландия — Миср (**Палермо**)
21 июнь. Англия — Миср (**Кальяри**)
Ирландия — Голландия (**Палермо**)

ЖАВОБСИЗ ТЎПЛАР

Биринчи лига коллективлари ўртасида 14-тур учрашувлари ўтказилди: «Зенит» — «Динамо» (Сх) — 2:0, «Нефтчи» — «Кубань» — 3:0, «Металлург» — «Тирас» — 2:0, «Ростсельмаш» — «Котайк» — 1:0, «Динамо» (Ст)— «Спартак» — 0:3, «Пахтакор» — «Шинник» — 3:0, «Қайрат» — «Геолог» — 2:0. Ҳозир спартакчилар 19 очко билан пешқадамлик қилмоқда. Ставрополь динамочилари билан «Металлург» ҳисобида 17 тадан очко бор. «Локомотив», «Шинник», «Қайрат», «Пахтакор» коллективлари ҳисобида 15 тадан очко тўпланди.

Кўргазмада ким ошди савдоси

Инсон гўзаллик мафтуни. Тошда ҳам гул ундиради, олтин қўллари билан мўъжизалар яратади. Бу билан ўзининг буюклиги — маънавий камолати, ақл-идроки ва маҳоратини намоён этади.

Йигирма саккизинчи майдан бери Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида намойиш этилаётган жумҳурият халқ усталарининг ноёб буюмлари кўргазмаси фикримизнинг далили бўлади. Кўргазмада халқ ҳунармандларининг 250 дан ортиқ буюми намойиш этилмоқда.

Кўргазма заллари бўйлаб юрамиз. Биринчи бўлимда халқимизнинг қадимий кулолчилик санъати намуналари ўрин олган.

Мис кўзача бўйнидаги нафис нақшлар: мажнунтол остидаги қирқ кокилли мунис қиз ўзбек хотин-қизларининг машаққатли ўтмишидан ҳикоя сўзлаётгандек бўлади. Бу бўлимда металл ва мисга гул солишнинг қадимий, афсуски йўқолиб бораётган усулларидан маҳорат билан фойдаланилганлигининг гувоҳи бўламиз. Ҳар бири ягона нусха ҳисобланган бу буюмлар жумҳуриятдаги «Усто» деб номланган бирлашма аъзоларининг ижодиётига мансубдир.

Ёғоч ва ганч ўймакорлиги усталари санъати бетакрордир. Улар оддий ёғочга ҳам жон ато этишганини томошабинлар эътироф этишмоқда. Айниқса, катта маҳорат билан тикилган каштачилик ва заргарлик буюмлари қадимқадимдан келинчаклар учун қимматли совға бўлиб келган. Ж. Ҳасанова ҳамда С. Тоҳиров томонидан ишланган нусхалар жилваси кўзни олади. Сўнгги бўлимдаги бошқа буюмлар орасида моҳирона ишланган ўзбек халқ чолғу асбобларига кўзингиз тушади. Тор, ғижжак, рубоб... Қулоғингизга мозийдан муножотнинг мунгли оҳанги келгандек бўлади гўё...

Мазкур кўргазмани юзлаб ихлосмандлар томоша қилишди. Энди навбат буюмларнинг ким ошди савдосига.

П. НИШОНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

• Диққат: янги ойнома

«СИҲАТ-САЛОМАТЛИК»

Мана, халқимиз узоқ йиллар орзу қилган ва интиқлик билан кутган «Сиҳат-саломатлик» журналининг биринчи сони босмадан чиқди.

Маълумки, инсон омили, сиҳат-саломатлиги, оналар ва болалар муаммолари ҳеч қачон бугунгидек кўндаланг қилиб қўйилмаган эди. Айниқса, турғунлик йилларида пахта яккаҳокимлиги, сохта шоншуҳрат кетидан қувиш, қўшиб ёзиш ва кўзбўямачиликлар бошқа соҳалар қатори тиббиётимизга ҳам салбий таъсир қилди. Жумҳуриятимизда оғироқибатлар билан кечаётган хасталиклар, айниқса, болалар ўлими, оналарнинг кам қонлилиги, аср хасталиги деб ном олган юрак-томир касалликларининг авж олишига олиб келди.

Қайта қуриш, демократия ва ошкоралик шарофати туфайли булар ҳақида очиқ гапириш, одамларни мажруҳлик, ҳаётдан эрта кўз юмишдан сақлаб қолиш, болалар ўлими олдини олиш, оналаримиз соғлиғи ҳақида қайғуриш имконияти туғилди.

Кейинги йилларда жумҳуриятимизда халқ саломатлиги йўлида катта-катта ишлар белгиланди. Одамларнинг сиҳат-саломатлигини муҳофаза қилишнинг тармоқ программаси ишлаб чиқилмоқда. Аҳолини ёппасига диспансерлаш кўзда тутилмоқда. Эндиликда узоқ муддатга белгиланган дастурлар, зудлик билан бажарилиши лозим бўлган ишлар амалга оширила бошланди.

Ушбу режаларнинг рўёбга чиқиши, бошқа муаммоларнинг ҳал этилиб, аҳоли сиҳат-саломатлиги тикланишида янги ойнома — «Сиҳат-саломатлик» муносиб ҳисса қўшади, деб ўйлаймиз.

Журнал Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш вазири С. Баҳромовнинг «Халқ соғлиғи — юрт бойлиги» деган мақоласи билан очилади. Унда жумҳуриятимиз тиббиёт органлари ва муассасалари олдида турган муаммолар ҳақида сўз юритилади. Бундан ташқари, ойномада «Тарих гувоҳ», «Севимли кишилар», «Мерос», «Меъёрни билинг», «Сизга маслаҳатимиз», «Сўраган эдингиз» каби рубрикалар остида қизиқарли материаллар берилган.

Ҳозир барча алоқа идораларида, «Союзпечать» муассасаларида янги журналга обуна қизғинлик билан ўтказилмоқда. Унинг индекси — 75482.

Муҳаррир
Р. РАҲМОНОВ.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлигининг
ОНКОЛОГИЯ ВА РАДИОЛОГИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
лабораториялар бўйича бўш ўринларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Иммунатоксинлар лабораторияси мудири, катта илмий ходими, кичик илмий ходими;
социал-иқтисодий тадқиқотлар лабораторияси мудири, катта илмий ходими, кичик илмий ходими (2);
экспериментал терапия, комплекс терапия лабораториялари кичик илмий ходимлари;

СССР Медицина фанлари академиясига қарашли ВОНЦда ўқиш учун «онкология» ва «биотехнология» ихтисослиги бўйича **МАҚСАДЛИ АСПИРАНТУРАГА.**

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги
Онкология ва радиология илмий тадқиқот институти қошидаги «онкология» ихтисослиги бўйича клиник ординатурага
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 15 июнгача.
Конкурслар ҳақидаги низомга мувофиқ ҳужжатлар қуйидаги манзилгоҳга жўнатилсин: 700095, Тошкент Форобий кўчаси, 383-уй.

Ўзбекистон ССР Социал таъминот вазирлигининг
ЖУМҲУРИЯТ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1990—1991 ўқув йилига
ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Пойабзалчилар, маиший техникани тузатувчи чилангарлар, бюджетни ҳисобга олувчи ҳисобчилар, тикувчилик ускуналарини тузатувчи усталар, эркаклар устки кийимини тикувчи усталар, соатсоз-усталар.
Тикувчилик бўлимига 8—10 синфларни битирганлар қабул қилинади.
Ўқиш муддати — 2 ва 3 йил.
Бошқа бўлимларга 10 синфни битирганлар қабул қилинади.
Ўқиш муддати 1 йил.
Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ариза,туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисида ҳужжат, турар жойидан шаҳодатнома, ноҳия ёки шаҳар социал таъминот бўлимидан йўлланма, тиббий шаҳодатнома, ногиронлар учун ВТЭК шаҳодатномаси (пенсия ва имтиёзлар миқдори кўрсатилган ҳолда), 3х4 см. ҳажмдаги 6 та фотосурат.
Ўқувчилар ётоқхона ҳамда 4 маҳал овқатланиш билан таъминланадилар.
ҲУЖЖАТЛАР ЯКШАНБАДАН ТАШҚАРИ ҲАР КУНИ СОАТ 9.00 дан 17.00 гача ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
МАШҒУЛОТЛАР — 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.
Манзилимиз: Тошкент шаҳри-113, Ғ. Ғулом кўчаси, 47-уй (4, 9-трамвайлар; 2, 29, 33-автобусларнинг «Волгоград» бекати).

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
ТУПРОҚШУНОСЛИК ВА АГРОХИМИЯ ИНСТИТУТИ
агрохимия ва тупроқ микроэлементлари лабораториясининг **катта илмий ходими бўш лавозимга**
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ
Конкурс муддати — 18 июнгача.
Конкурсда қатнашиш учун шахсий варақа қуйидаги манзилга юборилсин: 700179, Тошкент шаҳри, Қамарнисо кўчаси, 3-уй. Телефонлар: 46-09-50, 46-07-23.

ДИҚҚАТ!
Тель-Авив ва Будапештга доимий яшаш учун жўнаб кетаётган фуқаролардан юк қабул қилиш ва расмийлаштириш вақтинча
ТУХТАТИЛАДИ
Ҳаво йўллари марказий агентлиги.

Жумҳурият телекўрсатув маркази жамоаси телеоператор Г. З. Зиямуҳамедовга отаси **Файзиддин Эргашевич ЗИЯМУҲАМЕДОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент Давлат университети кимё факультети жамоатчилиги органик кимё кафедрасининг доценти **Аҳмаджон Усмонович ЮСУПОВнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими «Ипак» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси дирекцияси, партия, касаба уюшмаси ва жамоат ташкилотлари бўлим мудири, биология фанлари номзоди И. М. Азимжоновга акаси **Утқир Муқимжонович АЗИМЖОНОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-12-46, 32-57-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.
Газета офсет усулида, А—2 форматида босилади.

Ф. — 10078. № 131. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12